

**TURUN
YLIOPISTO**

Kokemuksellisen paikkatiedon maisema

Vesikansan kauniiden paikkojen kertomana

Maria Kirveslahti

Pro gradu –tutkielma

Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma, maisemantutkimus

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Elokuu 2022

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

**Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma,
Maisemantutkimus**

Maria Kirveslahti

Kokemuksellisen paikkatiedon maisema – Vesikansan kauniiden paikkojen kertomana

Sivumäärät: tutkielman sivumäärä, liitteiden sivumäärä 40, 2

Pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan, millä tavalla maisema välittyy kokemuksellisen paikkatiedon kautta ja miten tätä kvantitatiivisena pidettyä tietoa voidaan maisemantutkimuksessa hyödyntää. Tutkielman soveltavana osuutena on Vesikansa-hankkeeseen tehty karttakysely ja sen analyysi, jota tässä artikkelissa syvennetään. Pro gradu -artikkeli käsittelee em. karttakyselyssä merkittäviä ja kuvailtuja kauniita paikkoja.

Osallistavia kartoitusmenetelmiä hyödyntävissä tutkimuksissa on usein keskitytty joko merkittävien paikkojen sijaintiin tai maisemia kuvaavien vastausten sisältöön, mutta tuloksia harvemmin esitetään kartalla yhtäaikaisesti. Tämän tutkielman tarkoituksena on käsitellä paikkaa ja siihen liittyvää maisemaa yhdessä siten, ettei kumpikaan unohdu. Tutkimusmenetelmänä on käytetty pääasiassa kvantitatiivisia menetelmiä, sisällön erittelyä, ruudukointia, ristiintaulukointia ja tilastollisia menetelmiä. Kolmen eniten merkityn ruudun osalta on vastauksia tarkasteltu aluekohtaisesti, jolloin voidaan arvioida kvantitatiivisin menetelmin saadun kuvauksen soveltuvuutta yksittäiselle alueelle.

Työn keskeiset johtopäätökset ovat, että menetelmän avulla voi saada tietoa jaetuista maiseman yleispiirteistä ja niiden sijoittumisesta, mutta tulokset tulee liittää muilla keinoin hankittuun tietoon. Kokemuksellisen paikkatiedon avulla voidaan vahvistaa havaintoja muilla keinoin hankitun tiedon laajuudesta ja saada tietoa esimerkiksi siitä, liittyykö kokemus johonkin tiettyyn väestöryhmään tai sijaintiin. Lisäksi havaittiin, että vaikka paikkatietoa kuvaavat avovastaukset ovat pääpiirteissään lyhyitä, nykyhetkeä kuvaavat, fyysistä maisemaa koskevat tarkennukset ovat usein yleispiirteisempiä kuin muistoihin linkittyvät. Vastaukset kerääntyvät helposti paikkoihin, jotka on helppo löytää kartalta ja vastaustihentymien tarkastelussa tulee ottaa huomioon, että rakentamattomaan ympäristöön sijoittuvat kokemukset tulevat paremmin esille laajemman aluetarkastelun puitteissa, kun taas rakennuksiin liittyvät sijoittuvat suppeammalle alueelle.

Avainsanat: Kokemuksellinen paikkatieto, maisemantutkimus, PPGIS

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
1.1	Tutkimustehtävä	5
1.2	Käsitteet	5
1.2.1	Paikka	5
1.2.2	Paikkatieto	6
1.2.3	Kokemuksellinen paikkatieto ja karttakysely	7
1.2.4	Maisema	9
1.3	Karttakysely menetelmänä	10
1.4	Aiempi tutkimus	12
2	Aineiston käsittely	16
2.1	Sisällön erittely	16
2.2	Reliabiliteetti	20
2.3	Ruudukointi	21
2.4	Erojen merkitsevyys	22
2.5	Esimerkkikohteet	24
2.5.1	Kirjurinluodon kärki	24
2.5.2	Hanhiluodon eteläosa	26
2.5.3	Polsanluoto	27
3	Johtopäätökset	29
	Lähteet	34
	Liitteet	41
	Liite 1. Reliabiliteetti	41
	Liite 2. Ristiintaulukointi	41

1 Johdanto

1.1 Tutkimustehtävä

Osallistuin Vesikansa-hankkeessa karttakyselyn laadintaan ja sen tulosten raportointiin, joista voi lukea tarkemmin julkaisun ”Vesikansa. Kokemäenjoki Porilaisten elettyinä arkiympäristönä” luvussa kolme (3) ¹. Luku toimii pro gradu- tutkielman soveltavana osuutena. Pori jokineen ei ole minulle henkilökohtaisesti kovin tuttu, enkä todennäköisesti tule työskentelemään sen kanssa myöhemminkään, joten lähestyn aihetta pitkälti ulkopuolelta. Minua kiinnostaa, millä tavalla maisema välittyy kokemuksellisen paikkatiedon kautta ja miten tietoa voi hyödyntää?

1.2 Käsitteet

1.2.1 Paikka

Paikan voi ymmärtää eri näkökulmista, kuten sijaintina, kohtana, jonkin kokonaisuuden osana tai tilanteena ². Humanististen tieteiden näkökulmasta paikka on kuitenkin näitä enemmän, se ei ole vain sijainti, vaan siihen liittyvät myös sijainnille annetut merkitykset ³.

Luontomatkailukokemuksia tutkineiden Pietilän ja Kankaan mukaan paikan käsite voi toimia apuna, jotta maisema voidaan tarkemmin linkittää sijaintiin ⁴. Vaikka paikka viittaa sijaintiin, merkityksellisyytensä vuoksi paikalla on enemmän nimi kuin selkeät maantieteelliset rajat ⁵.

Kaupunkimaantieteilijä Heli Ponto on tutkinut nuorten paikkakokemuksia kaupunkiympäristössä väitöksessään. Ponto ehdottaa, että paikat rakentuvat sosiaalisessa maailmassa, vaikka niillä on yksilöllinen merkitys ⁶. Ymmärrän paikan samoin Pietilän ja Kankaan kanssa, eli paikka voi linkittää maiseman sijaintiin. Samoin koen Ponton tavoin, että yksittäisistä kokemuksista voi löytyä yhteisiä tekijöitä.

Maantieteilijä John Harnerin ja kumppaneiden mukaan ihmisille tärkeän kokemuksellisen paikan esittäminen kartalla on haastavaa, sillä ylhäältä päin katsottu kartta vaatii pelkistämistä, mikä ei tee oikeutta paikan monimuotoisuudelle ⁷. Moniulotteinen

---

¹ Hankonen & Kirveslahti 2021, 30-50 löytyy <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8324-7>

² MOT Kielitoimiston sanakirja

³ Karjalainen 2007, 54

⁴ Pietilä & Kangas 2015, 28

⁵ Mersdorf & Blaschke 2018, 10

⁶ Ponto 2017, 32

⁷ Harner ym. 2017, 110

paikkakokemus on jaettavissa kielen välityksellä⁸, mutta karttaluettavuuden kannalta varsinkin pidemmät tekstit ovat hankalia. Samaa keskustelua on käyty kulttuurikartoituksen parissa. Kulttuurikartoituksen tarkoituksena on tunnistaa ja tehdä näkyväksi tutkittavan alueen tai paikan kulttuuriset resurssit. Karttaesitysten haasteista huolimatta resurssien kuvaaminen kartalla on usein tärkeää sen vuoksi, että karttaan on mahdollista liittää muualta kerättyä tietoa sekä sen avulla voidaan välittää tieto viranomaisille, kuten suunnittelijoille.⁹ Karttaesitys voi olla mielekäs ilmaisumuoto myös asukkaiden tai muiden toimijoiden kannalta, jolloin he voivat huomata saaneensa äänensä näkyville¹⁰. Kulttuurisia resursseja selvittäessä tulee kiinnittää huomiota siihen, keneltä niiltä kysyy. Suppea kartoitus esityksineen saattaa vain voimistaa paikallisia jännitteitä ja jaotteluja ja jättää osan resursseista huomiotta.¹¹ Tässä työssä paikka ymmärretään ennen kaikkea merkityksellisenä sijaintina, sillä todennäköisesti kartalle sijoitetut paikat ovat vastaajalle tärkeitä. Jos johonkin kohtaan sijoittuu useita merkintöjä, paikan kollektiivinen merkityksellisyys korostuu.

1.2.2 Paikkatieto

Paikkatieto sisältää informaatiota sijainnista. Se voi olla muodoltaan pistemäistä, viivamaista, aluemaista tai pikseleitä. Sijaintitiedon lisäksi merkintöihin voidaan liittää muutakin tietoa attribuuttitietona, jota voidaan tarkastella taulukkomuodossa. Paikkatietojärjestelmät (GIS) mahdollistavat tiedon järjestämisen ja tutkimisen joko sijainnin, attribuuttitiedon, tai molempien mukaan. Perinteinen paikkatieto pohjautuu maapallon pinnan kuvaamiseen ja sitä varten kehitetty tekniikka palvelee luonnontieteellistä näkemystä.¹² Paikkatietojärjestelmät perustuvat positivistiselle epistemologialle, missä keskeistä on, että todellisuus on mitattavissa objektiivisesti havaitisijasta riippumatta, eikä epämääräisyydelle ole tilaa¹³. Vaikka lähtökohta on tarkka, epämääräisempiä ilmiöitä rajoja voidaan silti kuvata esimerkiksi sumeammalla viivatyypillä. Spatiaalisissa analyyseissa puolestaan epämääräisyyttä voidaan koettaa huomioida esimerkiksi luomalla vyöhykkeitä kuvattujen kohteiden ympärille.

Koska paikkatieto on mahdollista yhdistää taulukkomuotoon, sitä on pidetty kvantitatiivisena metodina. Akateemisessa maailmassa paikkatietojärjestelmiä on aiemmin kritisoitu siitä

---

⁸ Wartmann & Purves 2018, 180

⁹ Häyrynen M 2017, 18, 20

¹⁰ Hovi 2021, 275

¹¹ Häyrynen S 2017, 62-63

¹² Gregory & Murrieta-Flores 2016, 178–179, 184

¹³ Bodenhamer 2010, 19

pelosta käsin, että tulkinat tehtäisiin pelkästään paikkatietoanalyysien pohjalta, jolloin kaikki muu tieto jätettäisiin huomiotta¹⁴. Nykyään vastaavaa kritiikkiä kohtaa vähemmän, vaikka aineistoa olisi mahdollista kuvata kartalla, tulkintaa ei ole pakollista tehdä vain paikkatietoanalyysien kautta, vaan menetelmiä voi myös yhdistää. Yhteiskuntatieteiden tohtori Marianne Silén on tarkastellut sosiologin ja tilastotieteilijän tekemän tutkimuksen eroja ja rajapintoja väitöskirjassaan. Hänen mukaansa sosiologi ei voi saada pelkistä numeroanalyysista lopullista vastausta tutkimuskysymykseensä, vaan analyysia on jatkettava, jotta tulokset voidaan liittää kontekstiinsa.¹⁵ Uskon, että sosiologin tavoin myös kvantitatiivisia aineistoja käyttävä maisemantutkija tarvitsee tutkimuksensa jatkokyöstöä, mutta sen avulla voidaan saada volyyymia maisemantutkimuksen tiedonkeruuta täydentämään.

1.2.3 Kokemuksellinen paikkatieto ja karttakysely

Erilaisia osallistavia kartoitusmenetelmiä on viime vuosikymmenten aikana tutkittu laajalti. Menetelmien tarkoituksena on kerätä tietoa paikallisilta tai alueen käyttäjiltä, eli tavallisilta ihmisiltä. Englanninkielisessä maailmassa useimmiten on käytetty termejä public participation geographical information system (PPGIS) tai participatory GIS (PGIS). Useimmiten PPGIS -termillä viitataan menetelmiin, joissa teknologia mahdollistaa tiedon keräämisen suurilta väkijoukoilta vuorovaikutteisen suunnittelun tueksi ja PGIS puolestaan menetelmiin, joita käytetään yhteisön voimaannuttamiseksi kehittyvissä maissa, jolloin tiedonkeruu ei välttämättä perustu tekniikkaan.¹⁶ Termistö on kuitenkin myös sekoittunut, sillä menetelmät sanastoineen ovat kehittyneet samanaikaisesti eri suunnilla, eivätkä ne ole yksiselitteisiä¹⁷. Suomenkielinen terminologia on sitäkin vähemmän vakiintunutta ja PPGIS on suomennettu esimerkiksi osallistuvaksi paikkatietojärjestelmäksi¹⁸, osallistavaksi paikkatietomenetelmäksi¹⁹, osallistavaksi karttakyselyksi²⁰ tai vuorovaikutteiseksi paikkatietojärjestelmäksi²¹ riippuen tutkimuksen tekijästä. Toisinaan on käytetty myös termiä kokemuksellinen paikkatieto²², jolla viitataan yleensä tiedon luonteeseen eikä niinkään menetelmään. Termin käyttö lienee vähäisempää siitä syystä, että menetelmää on käytetty

---

¹⁴ Bearman 2021, 8

¹⁵ Silén 2021, 59

¹⁶ Fagerholm ym. 2021, 1848–1849

¹⁷ Fagerholm ym. 2021, 1848–1849, myös Mikkola 2008, 22 ja Mukherjee 2015, 389

¹⁸ Kahila-Tani 2015, väitöksen tiivistelmä

¹⁹ Pietilä 2018, 26, myös Käyhkö & Fagerholm 2012, 8

²⁰ Uusitalo ym. 2018, 11

²¹ Mikkola 2008, 22

²² Pietilä 2020, 129

usein suunnittelun yhteydessä, missä yleensä korostetaan mieluummin ihmisten osallistamista kuin kokemuksia itsessään. Koska tässä työssä kokemukset ovat osallistamisen mainostamista suuremmissa keskiössä, käytän paikkatiedosta termiä kokemuksellinen paikkatieto. Tässä työssä menetelmänä puhun karttakyselyistä, millä tarkoitan selainpohjaista tiedonkeruumenetelmää, jolla vastaaja voi merkitä tärkeitä kohteita kartalle ja kommentoida niitä. Osallistavilla kartoitusmenetelmillä puolestaan yleisesti viitataan yleisesti kaikkiin menetelmiin, joilla tietoa paikallisilta voi kerätä, mihin lukeutuvat karttakyselyiden lisäksi muutkin menetelmät, kuten työpajat ja erityyppiset haastattelut.

Kokemukseen perustuvan paikkatiedon keräämisessä tulisi pohtia, mitä tietoa voi ja kannattaa esittää spatiaalisesti ²³. Useimmiten karttakyselyissä käytetään pistettä, sillä sen merkitseminen on vastaajalle kaikkein helpointa. Lisäksi pistemäinen merkintä mahdollistaa sen, ettei tiedon sijaintiin tarvitse suhtautua hyvin tarkasti rajattuna alueena, vaan siihen voi suhtautua tulkinnallisesti ²⁴. Paikkamerkintöjä voi tehdä eri teemoista ja niistä käytetään erilaisia termejä. Koska kyselyitä laaditaan usein suunnittelutarkoitusta varten, kerättäviä paikkamerkintöjä kutsutaan usein arvoiksi tai kulttuuriekosysteempipalveluiksi, jolloin merkinnöillä pyritään löytämään säästettäviä ominaisuuksia. Merkintöjen tärkein tehtävä on olla helposti tulkittavia ja sellaisia, mistä tunnistaa sen, mikä on kollektiivisesti olennaista tutkittavassa paikassa. ²⁵ Tässä työssä käytetään kuitenkin nimitystä paikkamerkintä ilman arvolatausta, sillä kartoitettavaan kokemukseen ei välttämättä sisälly erityistä arvo-ominaisuutta.

Vaikka kokemuksellista paikkatieto keräävä karttakysely on menetelmänä noussut kritiikistä tavallista paikkatietoa vastaan ²⁶, sitä tutkitaan silti samanlaisella tekniikalla kuin perinteisempää paikkatietoa, jolloin kartoitettava kokemus muuttuu merkinnäksi kartalla. Paikallisten tieto harvoin on helposti mitattavaa tai objektiivista, sillä siihen liittyy usein tarinoita, tunteita ja assosiaatioita, joita on hankalampi sijoittaa perinteisiin paikkatietojärjestelmiin ²⁷. Paikallista tietoa kerätään, jotta se voitaisiin yhdistää asiantuntijatietoon ja jotta olisi mahdollisuus saada vaihtoehtoinen käsitys paikasta ja siihen liittyvästä todellisuudesta ²⁸. Siitä huolimatta, että perinteiset paikkatietojärjestelmät ovat

---

²³ Dunn 2007, 624

²⁴ Gregory & Murrieta-Flores 2016, 181

²⁵ Brown ym 2020, 1-3

²⁶ Mukherjee 2015, 386, myös Dunn 2007, 616

²⁷ Harris 2016, 319

²⁸ Dunn 2007, 619

kehittyneet alkuajoistaan, ne soveltuvat edelleen hieman heikosti laadullisiin aineistoihin. Kuitenkin myös laadullisten menetelmien käyttäjät ovat kiinnostuneita tutkimaan maantieteellisiä yhteyksiä tekniikan avulla.

Termit humanistinen paikkatietojärjestelmä (humanities GIS) ja spatiaaliset ihmistieteet (spatial humanities ja geohumanities) edustavat tutkimusmaailmassa paikkatietojärjestelmän ja paikan merkityksiin liittyvän tutkimuksen lähentymistä²⁹. Tutkielma liittyy spatiaalisiin ihmistieteisiin siten, että pyrin kehittämään mahdollisimman helpon lähestymistavan käsitellä laadullista aineistoa paikkatietomenetelmin, jolloin siitä saattaisivat olla kiinnostuneet muutkin kuin maisemantutkijat. En usko, että menetelmällä saa kattavan tai holistisen käsityksen maisemasta, sillä kaikkien olennaisten tekijöiden selvittäminen kokemuksellisen paikkatiedon avulla ei liene tarkoituksenmukaista. Näkökulma on silti mielenkiintoinen, jos menetelmän avulla kerättyjä tuloksia voi verrata jollain muulla lailla hankittuun tietoon.

1.2.4 Maisema

Paikan tavoin myös maisema on monimerkityksellinen käsite, jolle on useita määritelmiä. Marc Antropin mukaan maisema on mahdollista ymmärtää paitsi monimutkaisena ilmiönä, jota voidaan mitata objektiivisten metodien mukaan, myös subjektiivisen havainnon kohteena ja kokemuksena, jolla on syvempiä henkilökohtaisia merkityksiä³⁰. Maantieteilijä Jouni Häkli on pohtinut tiedon luonnetta ihmismaantieteen kannalta ja jakaa tiedon relatiiviseen tietoon, jossa tietoon suhtaudutaan suhteellisesti ja realistiseen tietoon, jossa tiedon uskotaan olevan objektiivisesti todistettavissa³¹. Kokemuksellinen paikkatieto yhdistää subjektiivisen maiseman merkinnäksi kartalla, lähtökohta on, että useat subjektiiviset merkinnät tuottavat objektiivista tietoa.

Kokemuksellisen paikkatiedon maiseman voisi ajatella linkittyvän sijainnillisuutensa ja selkeän havainnon, esimerkiksi pisteen kartalla, vuoksi alueellisen maisemantutkimuksen metodeihin. Toisaalta karttakyselyjen avulla kerätty tieto on harvoin tarkasti sijainnillista siinä mielessä, että tietoa kerätään useimmiten havaintopisteinä, jolloin merkinnän tarkoittama laajuus ja sisältö on tulkittava. Tieto myös kerätään tavallisilta ihmisiltä, jolloin tuotettu tieto ei noudattele samoja määreitä kuin mitä asiantuntijatieto. Lisäksi karttakyselyn avulla

---

²⁹ Gregory & Murrieta-Flores 2016, 179, myös Gregory & Geddes 2014, xv

³⁰ Antrop 2019, 2

³¹ Häkli 2006, 132

kerättyyn paikkatietoon voi liittyä merkinnän lisäksi muutakin tietoa, kuten tekstiä, kuvia, videoita tai ääntä³², joihin tulkinnallisia menetelmiä on luontevaa käyttää.

Antropin ja van Eetvelden mukaan eri tieteenalojen väliset ristiriidat on mahdollista sovittaa holistisen maisemäkäsityksen avulla. Holistisen maiseman perusidea on, että maisema on enemmän kuin osiensa summa, jolloin eri tieteenalat voivat tuoda oman näkemyksensä siihen. Holismin keskeinen paradoksi on se, miten voi tutkia jotakin, mikä on enemmän kuin sen tutkittavat osat. Antropin ja van Eetvelden mukaan paradoksin voi kiertää, jos pystyy määrittelemään maisemaan liittyvät tekijät hierarkkisesti, jolloin oleelliset tekijät voi selvittää sopivassa mittakaavassa, eikä tarvitse tutkia kaikkea kaikesta. Maisema avautuu vähitellen eri näkökulmia ja mittakaavoja tarkastellen³³. Karttakyselyn avulla voi saada kerroksen maiseman tarkasteluun.

Maantieteilijät Flurina M. Wartmann ja Ross S. Purves ovat tutkineet, miten vierailijat kuvaavat paikkakokemustaan erilaisissa maisemissa ja eroavatko nämä kuvaukset toisistaan eri kohteissa. He ovat mieltäneet maiseman siten, kuten vierailijat ovat sitä paikan päällä kuvanneet, jolloin maisema voi olla fyysinen ja materiaallinen, mutta myös täynnä ihmisten siihen liittäviä merkityksiä.³⁴ Myös tässä työssä keskitytään maisemakuvauksiin, joten hyödynnän pitkälti samaa näkökulmaa. Samalla tarkennan, että tässä työssä käytetyssä aineistossa maisemakuvauksia ei välttämättä ole annettu paikan päällä, mikä saattaa vaikuttaa vastauksen sisältöön. Tämän työn maisema on se kuvaus, mitä vastaajat ovat merkitystä kauniista paikasta kirjoittaneet.

1.3 Karttakysely menetelmänä

Karttakysely on aineiston keruumenetelmänä lomaketyyppinen kysely, jolloin kysymysten muoto on vakioitu³⁵, tarkoitus on usein vastata seuraaviin kysymyksiin: mikä, kuka, missä ja montako³⁶. Kyselytutkimusten perusidea on saada väestöstä edustavia otoksia, jotta aineistosta tehtyjä päätelmiä voi soveltaa koko populaatioon³⁷. Näin ollen kyselyt tuottavat määrällistä tietoa joukoista ja tilastollisia menetelmiä pidetään sopivana tapana kuvata niiden

---

³² Esim. Elementtikirjasto Maptionnaire 2021

³³ Antrop & van Eetvelde 2018, 4, 6, 82-83

³⁴ Wartmann & Purves 2018, 171

³⁵ Vilka 2007, 28

³⁶ Saarela-Kinnunen & Eskola 2015, 182

³⁷ Räsänen & Sarpila 2013, 72-73

piirteitä³⁸. Numeerista aineistoa voi kuvailla muodostamalla siitä tilastollisen mallin, minkä tarkoituksena on tarjota mahdollisuuksia tiedon luotettavalle yleistämiselle, eli löytää yksittäisten tapausten pohjalta yleisiä lainalaisuuksia³⁹. Mikäli vastaajien valitsemiseen ei ole käytetty todennäköisyysmenetelmiä, kyseessä on näyte, eikä tuloksia pysty yleistämään populaatioon⁴⁰. Näyteperusteisissa tutkimuksissa tulee tarkastella, onko vastaajakunta jollain lailla valikoitunut ja millaiset ryhmät ovat voineet jäädä ulkopuolelle⁴¹. Vapaasti internetissä levitettävissä kyselyissä vastaamiseen vaikuttaa myös vastaajan mielenkiinto vastata tutkimukseen. Mielenkiinnon lisäksi kyselyn markkinoinnilla on suuri merkitys, jos markkinointi on vaillinaista kaikki halukkaat eivät välttämättä saa edes tietää kyselystä.⁴² Tämän tutkielman aineisto on näyteperusteinen ja vastaajaryhmiä on tarkasteltu Vesikansanhankkeen raportissa⁴³. Brown huomauttaa, että karttakyselyä hyödyntävissä tutkimuksissa myös alueellinen edustavuus tulisi huomioida, sillä vastaajan kotipaikalla on havaittu olevan merkitystä. Tavallisesti positiivisesti koettuja merkintöjä tehdään enemmän oman kodin läheisyyteen⁴⁴. Tutkimusalueen ollessa laaja, vastaajia olisi siten tärkeää saada tasaisesti eri puolilta tutkimusaluetta.

Ellei karttakyselyyn vastata paikan päällä, vastaaminen edellyttää, että vastaaja muistaa paikan ja siihen liitetyn kokemuksen vastaushetkellä⁴⁵. Pietilä lisää, että vierailijoiden on vaikeampi muistaa kohteita kartalta kuin paikallisten, sillä muistikuva kohteesta ja sen sijainnista on heikompi⁴⁶. Brownin mukaan tutkimusaluetta vähemmän tuntevat jättävät kyselyn useammin kesken kuin aluetta paremmin tuntevat⁴⁷, minkä lisäksi tutkimusalueen paremmin tuntevat tekevät enemmän paikkamerkintöjä⁴⁸. Kotiseudut lienevät useimmille tutumpia kuin jossain kauempana tai arkielämän ulkopuolella sijaitsevat paikat. Mikäli aluetta ei tunne, ei luultavasti tee mieli osallistua kyselyynkään.

Toisaalta voisi ajatella, ettei perinteinen satunnaisotantaan liittyvä edustus välttämättä ole karttakyselyiden tai paikan käytön tutkimuksen kontekstissa olennaisin edustavuutta

---

³⁸ Grönroos 2003, 38

³⁹ Valli 2015 b, 16

⁴⁰ Valli 2015 a, 237

⁴¹ Valli ja Perkkilä 2015, 111-112

⁴² Miettinen & Vehkalahti 2013, 88

⁴³ Hankonen & Kirveslahti 2021, 34-35

⁴⁴ Brown 2017, 53. Ilmiöstä käytetään nimitystä spatial discounting.

⁴⁵ Cerveny ym. 2017, 645

⁴⁶ Pietilä 2018, 27

⁴⁷ Brown 2004, 34-35

⁴⁸ Brown ym. 2020, 3

määrittävä tekijä, sillä tutkittavan alueen käyttäjäkunta ei aina ole tiedossa. Edustavuutta voidaan kyllä suhteuttaa esimerkiksi kunnan tai kunnanosan väestötietoon, mutta on huomioitava, etteivät kaikki kuntalaiset välttämättä ole käyttäjiä, yhtäältä käyttäjä voi myös asua muualla, minkä alueellinen edustavuus jättää huomiotta. Tämän vuoksi useammissa lähteissä painotetaan eritavoin kerättyä aineistoa, sillä pelkän karttakyselyn avulla voi olla vaikea arvioida, millainen käyttäjäkunta oikeasti on. Samalla huolehditaan siitä, ettei hiljainen enemmistö vahingossa jää ulkopuolelle ⁴⁹.

Karttakyselyn avulla on suhteellisen helppo kerätä suurempien joukkojen mielipiteitä tai käsityksiä kuin esimerkiksi haastattelemalla ⁵⁰. Internetissä tapahtuva vastaaminen voi tapahtua vastaajalle sopivaan aikaan. Toisaalta mikäli tiedon kyselystä saa sosiaalisen median syötteen kautta, se voi myös unohtua helposti, ellei vastaaminen tapahdu heti. Tutkimuslinkin löytäminen myöhemmin voi lisäksi olla hankalaa, jos julkaisijaa ei muista silloin, kun sopiva aika vastaamiselle olisi. Kyselyn voi tehdä eri kielillä, jolloin on mahdollista saada myös kielivähemmistöjen mielipide huomioitua. Tosin mikäli kysely sisältää kohtia, joihin vastaus kirjoitetaan, kyselyn purkajan kannattaa osata kyseistä kieltä.

1.4 Aiempi tutkimus

Brown ja yhteiskuntatieteilijä Pat Reed ovat tutkineet sosiaalisia paikka-arvoja ja kehitelleet metodologiaa, sosiaalisen maiseman mittaristoa, minkä avulla sosiaalisen maiseman arvoihin pääsee kiinni. He peräänkuuluttavat, että lisätutkimusta tarvitaan siihen, että tämä mittaristo voidaan linkittää fyysiseen maisemaan. ⁵¹ Paikkamerkintöjen yhteyttä fyysisen maiseman piirteisiin onkin sittemmin tutkittu paljon, esimerkiksi vertaamalla paikkamerkintöjen yhteyttä maanpeitteeseen tai -käyttöön ⁵². Jopa eri arvoihin liittyvien paikkamerkintöjen siirtomahdollisuutta aiemmin kartoittamattomille paikoille on tutkittu, arvonsiirto ei tosin onnistu sellaisille paikkamerkinnöille, jotka eivät linkity fyysisen maiseman ominaisuuksiin. Brownin ja muiden mukaan paikkamerkinnät ovat suhdearvoja (relationship value), sillä niiden avulla yksilön subjektiivinen kokemus yhdistyy objektiivisena pidettyyn fyysisen maisemaan, jonka avulla voidaan arvioida se, mikä näyttää yksilölle tärkeältä. ⁵³ Vastoin Brownin ja kumppaneiden tulkintaa, ajattelen paikkamerkinnän sijaintina ja merkinnän

---

⁴⁹ Kahila-Tani ym. 2019, 50

⁵⁰ Kahila-Tani ym. 2019, 49

⁵¹ Brown & Reed 2012, 88

⁵² esim. Brown & Brabyn 2012, Garcia-Martin ym. 2017, Fagerholm ym. 2020, Fagerholm ym. 2021, 6

⁵³ Brown ym. 2020, 2, 5

sisällön maisemana, jolloin subjektiivinen maisema sijoittuu kartalle ja jolloin sen merkityksellisyyden syytä ei tarvitse arvailla fyysisten piirteiden kautta, vaan voidaan ottaa huomioon itsessään. Vaikka tutkimuksia fyysisen maiseman piirteiden yhteydestä merkittyihin paikka-arvoihin on paljon ja osassa tutkimuksista on kerätty myös kuvauksia paikoista ⁵⁴, näitä kuvauksia harvemmin esitetään millään tapaa kartalla. Kartan sijaan kuvaukset esitetään yleensä ainoastaan määrällisenä taulukkona, jolloin sijainnillisuus tavallaan unohtuu tai välittyy ainoastaan ensisijaisesti merkityn paikkamerkinnän kautta.

Maisemaekologi Maria Garcia-Martin on yhdessä tutkimusryhmänsä kanssa tutkinut, miten maisema-arvoja koetaan eri puolilla Eurooppaa ja minne nämä merkityt arvot sijoittuvat. He havaitsivat tutkimuksessaan, että vesistöjen varrelle merkittiin pääasiassa estetiikkaan ja virkistykseen liittyviä paikkamerkintöjä, mutta kasvillisuuteen ja ekosysteemeihin liittyviä paikkamerkintöjä merkittiin vähemmän. He epäilivät tuloksen johtuvan siitä, ettei vastaajakunnassa välttämättä ollut luonnonsuojelusta innostuneita ⁵⁵, mikä tietenkin saattaa olla mahdollista. Pohdin kuitenkin, voiko tällaista päätelmää tehdä pelkän paikkamerkinnän tai merkitsemättömyyden perusteella vai voisiko paikan esteettisiin arvoihin liittyä oleellisesti myös kasvillisuus, vaikka sitä kuvaavaa merkintää ei erikseen sijoiteta samaan paikkaan. Pyydetty kasvillisuusarvomerkintä saattaa olla epäselvä, sillä voidaan tarkoittaa lajistoltaan erityistä tai kokijalleen merkityksellistä.

Wartmann ja Purves puolestaan huomauttavat, että paikkamerkintätutkimuksissa usein oletetaan, että merkinnät liittyvät universaalisti tiettyihin fyysisen maiseman piirteisiin. Heidän mielestään ei ole tarpeeksi kiinnitetty huomiota siihen, että maisemien kuvailu saattaa olla yhteydessä vallitsevaan kulttuuriin. ⁵⁶ Maanpeiteaineiston riittämättömyyttä paikallisten maisemasuhteen arviointiin on tuonut esiin myös Lapin kaivosalueiden maisemakäsityksiä tutkinut Kivinen yhdessä tutkimusryhmänsä kanssa ⁵⁷. Mielestäni nämä ovat hyviä näkökohtia, koska keskittymällä paikkamerkinnöistä tehtyihin päätelmiin, saatetaan unohtaa se, että paikkamerkintöjen sisältö on lähtökohtaisesti saatettu ymmärtää eri lailla kuin tutkija on kuvitellut. Toisekseen voidaan pohtia, voiko tutkija tehdä sellaista päätelmää, että paikkamerkinnät väistämättä liittyisivät sellaisiin fyysisen maiseman piirteisiin, joita tutkija on jostakin toisesta lähteestä kerännyt.

---

⁵⁴ Kivinen ym 2018, 12, Fagerholm ym. 2020, 9

⁵⁵ Garcia-Martin ym. 2017, 2146

⁵⁶ Wartmann & Purves 2018, 170

⁵⁷ Kivinen ym. 2018, 2

Kyttä kumppaneineen ovat tutkineet karttakyselymenetelmin, miten merkitykselliset paikat sijoittuvat kaupunkirakenteessa ja miten paikkakokemukset vaihtelevat. He keskittyivät tutkimuksessaan materiaalisiin ympäristölaatekijöihin, sillä heidän mielestään aiempi paikkakokemuksiin keskittynyt tutkimus on unohtanut paikan sijainnillisuuden ja keskittynyt enimmäkseen subjektiivisiin kokemuksiin. Kytän ym. tutkimuksessa paikan merkitystä kysyttiin sosiaalisten, funktionaalisten, ulkonäköä koskevien ja tunnelmallisten tekijöiden kautta, ominaisuudet oli määritelty vastausvaihtoehtoina vastaajan puolesta ennalta.⁵⁸ Vaikka Kyttä tutkimusryhmineen on ollut valmis unohtamaan paikkaan liittyvät henkilökohtaiset merkitykset, niin paikan luokittelun suhteen tutkimuksessa on mielenkiintoisia näkökulmia, joihin palataan seuraavassa luvussa.

Fenomenogiseen ympäristöestetiikkaan perehtyneen Anne-Mari Forssin mielestä paikan kokemisen voi jakaa kahdeksaan teemaan. Paikka muotoutuu hänen mukaansa aistein havaittavista tekijöistä, ajallisesta syvyydestä, historiallisesta ulottuvuudesta, kollektiivisesta muistista, sosiaalisesta ulottuvuudesta, mielikuvista, tunnelmasta sekä genius locista eli paikan hengestä. Forssin näkemyksen mukaan paikka on aina mielikuva, sillä mielikuvat muovaavat aina jonkin verran paikkakokemusta. Omakohtainen paikkakokemus on mahdollista vain paikan päällä, minkä vuoksi esimerkiksi kokemuksellisen paikkatiedon välittämä maisema on oikeastaan jonkun toisen tuottama mielikuva.⁵⁹ Vaikka tässä työssä keskitytään jaettuihin mielikuviin, voi paikkaan liittyä muitakin ulottuvuuksia, jotka on hyvä pitää mielessä.

Maisemantutkija Laura Puolamäki on tutkinut, millaista tietoa maisemasta tavallisilla ihmisillä on asuinympäristöstään ja miten he sitä saavat. Myös Puolamäki pohtii maiseman suhdetta tietoon, hän puhuu näkyvästä ja kätkeytyvästä maisemasta. Näkyvä maisema on hänen mukaansa rakentunut yleispätevän, yhteismitallisen, totuudellisen ja vertailtavan tiedon päälle, eli toisin sanoen näkyvä maisema pyrkii olemaan objektiivisen tiedon maisemaa. Kätkeytyvä maisema puolestaan muodostuu moniäänisestä, kulttuuriin kietoutuneesta ja paikallisen, yhteismitattoman tiedon avulla, joka vertautuu relatiivisen tiedon kehykseen. Kätkeytyvä maisema koostuu kokemuksista, havainnoista, uskomuksista ja käytänteistä sekä tulkinnoista, kun taas näkyvä maisema on tullut näkyviin lakien, sopimusten, tutkimuksen,

---

⁵⁸ Kyttä ym. 2013, 33

⁵⁹ Forss 2007, 78, 100-101, 105

asiakirjojen ja ohjelmien kautta. Vaikka kätkeyty maisema on subjektiivista, se voi pitää sisällään luonnontieteellistä, kulttuurista, historiallista ja sosiaalista tietoa.⁶⁰

Siinä, missä Brown ym. on tutkinut, millaisessa fyysisessä maisemassa tietyt paikkamerkinnot sijaitsevat, kokeilen itse lähteä liikkeelle siitä, mitä vastausten perusteella voi päätellä itse maisemasta, siten etten missään vaiheessa kuitenkaan unohda maisemaa tai paikkaa.

Puolamäkeen verrattuna kokeilen hieman erilaista metodista otetta, vaikkakin tarkoitus on sama, eli tuoda esiin kokijoiden maisema. Kokeilen yhdistää laadullisen kätkeyty maiseman paikkatiedon perinteisiin kvantitatiivisiin menetelmiin.

---

⁶⁰ Puolamäki 2020,15, 16, 54

2 Aineiston käsittely

Tässä luvussa tutkin, millä tavalla maisema välittyy kokemuksellisen paikkatiedon kautta. Tarkastelen Vesikansa-hankkeessa kerättyä aineistoa, jossa keskityn kuvailtuihin kaunis paikka -merkintöihin. Näitä tehtiin joen varrelle kaikkiaan 211 kappaletta. Valitsin kyselyaineistosta kauniit paikat, sillä niitä merkittiin ja kuvailtiin eniten. Lähestyn aineistoa asteittain siten, että ensin pyrin löytämään eroja ja yhtäläisyyksiä vastausten väliltä luokittelemalla ne. Sen jälkeen vien luokitellun aineiston paikkatieto-ohjelmaan ja luon aluejaon. Tässä vaiheessa nähdään, minne vastaukset sijoittuvat sekä millainen yleisluontoinen profiili kullekin alueelle muodostuu. Tämän jälkeen selvitan, onko esimerkkialueiden välillä todellisia eroja tilastollisten menetelmien avulla. Lopuksi keskityn yksittäisiin alueisiin, jolloin huomio kiinnittyy vastausten varsinaiseen sisältöön.

2.1 Sisällön erittely

Jotta kuvailtuja paikkamerkintöjä voi tarkastella massana, niiden sisältö kannattaa luokitella. Jorma Kanasen mukaan suuri luokkien määrä antaa tarkemman kuvauksen käsiteltävästä aiheesta, mutta on vähemmän luotettava, kun taas pienempi luokkien määrä on luotettavampi, mutta vähemmän informatiivinen ⁶¹. Luokittelumenetelmänä on käytetty sisällön erittelyä, jota pidetään kvantitatiivisena sisällönanalyysinä. Valtiotieteiden maistereiden Salli Hakalan ja Juho Vesan mukaan sisällön erittelyn tarkoituksena on tuoda aineiston olennainen sisältö esiin. Tämä onnistuu, kun aineistoa käydään järjestelmällisesti läpi luokittelemalla sisältö sellaisiin luokkiin, joiden avulla toinenkin tutkija pystyisi toistamaan tutkimuksen. ⁶² Tässä tutkielmassa tutkitaan kauniista paikoista tehtyjä avovastauksia, joissa kerrottiin, mikä tekee paikasta kauniin. Havaintoyksikkönä on käytetty yksittäistä vastausta, jotta jokainen vastaus sisältyy vain yhteen luokkaan. Tutkimuksen toistolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että saadut vastaukset on mahdollista luokitella samalla tavoin, mitä on käsitelty jäljempänä reliabiliteetin yhteydessä.

Luokittelu tapahtui aluksi aineistolähtöisesti siten, että kävin aineistoa läpi pohtien, miten vastaukset saisi eroteltua toisistaan. Avovastaukset olivat pääasiassa lyhyitä, lyhimmillään yhden sanan ja pisimmillään muutamien lauseiden mittaisia, osa vastauksista oli sanalistoja. Vastausten muoto oli ainakin minulle haaste muotoilla sopivat luokat, sillä esimerkiksi

---

⁶¹ Kananen 2008, 91

⁶² Hakala & Vesa 2013, 218

sanalista-vastauksissa saattoi esiintyä yksittäisiä sanoja, jotka olisivat yksinään voineet sijoittua eri luokkiin. Luokittelun aineiston muutamaaan kertaan, sillä ensimmäinen jaottelu ei tuntunut toimivan kunnolla. Jaottelun onnistumisen testaamiseksi ja pyysin toisen henkilön jaottelemaan aineiston määrittelemiini luokkiin, mikä avasi silmäni jaottelun ongelmakohdille.

Luokittelun kehittäminen oli prosessi. Alussa pohdin, voisiko näkyviä erotella omaksi luokakseen, sillä osa vastauksista tuntui painottuvan enemmän visuaaliseen havaintoon ja toiset enemmän luonnon kokemiseen. Eräässä vaiheessa mietin, voisiko jakoa tehdä sen mukaan, onko vastauksessa mainittu fyysisiä tekijöitä. Kummankin pohdinnan osalta oli kuitenkin kohtalaisen paljon myös vastauksia, joissa jako näiden välillä ei ollut helposti tulkittavissa. Loppuvuodesta 2021 selvensin luokittelua hyödyntämällä Kytän ym.⁶³ että jossain määrin myös Forssin⁶⁴ ajatuksia. Kytän ja muiden luokitusta on käytetty karttakyselyä hyödyntävissä tutkimuksissa aiemminkin⁶⁵, mutta koska näissä tutkimuksissa on kysytty hieman eri asioita, luokitusta oli tarpeen muokata tähän työhön soveltuvaksi. Alkuun olin jaotellut aineiston viiteen luokkaan, joista yksi luokka käsitti luontomaisemat ja kasvillisuuden tai maininnan vedestä, ja yksi luokka oli eläinhavainnoista. Päätin yhdistää nämä luokat, sillä kummatkin tietyllä tavalla kuvastavat luonnontuntua, mikä oli huomioitu Kytän jaottelussa tunnelmallisena tekijänä. Yhdistämistä puolsi lisäksi se, että eläinluokka oli ollut kooltaan pienin. Toisaalta luokkien yhdistäminen yleistää tietoa, mikä voidaan nähdä myös puutteena, varsinkin kun tunnelmallisesta luokasta muodostui lopulta suurin luokka.

Lopulta luokittelun vastaukset neljään luokkaan, niin, että jokainen vastaus sisältyi vain yhteen luokkaan, jotta vastauksia pystyi myöhemmin ristiintaulukoimaan⁶⁶. Luokittelun ulkopuolelle jäi neljä vastausta, joista kolmen vastauksen sisältönä oli pelkkä paikan nimi ilman tarkempaa sisältöä ja neljännen sisältö liittyi alueen kehittämiseen.

Suurimmaksi luokaksi muodostui tunnelmalliset tekijät. Vastauksista 48 % kuului tähän kategoriaan. Näissä vastauksissa tuotiin esiin esimerkiksi luonnontuntua tai maiseman hetkellisyyteen, kuten vuodenaikoihin liittyvien tekijöiden merkitystä, mutta niissä ei viitattu toimintoihin, muistoihin eikä rakennuksiin. Vastaja omaa suhdetta paikkaan ei avata sen tarkemmin. Tämän luokan määrittelyssä olen hyödyntänyt sekä Kytän ym. että Forssin

---

⁶³ Kytä ym. 2013

⁶⁴ Forss 2007

⁶⁵ esim. Kytä ym. 2013, Saari 2018

⁶⁶ Tähtinen ym. 2020, 166

ajatuksia. Forssin mukaan paikan aineettomat, mutta aistittavat tekijät, kuten tuoksut, valot ja äänet ovat tunnelmallisia. Tunnelma ei ole siinä mielessä subjektisidonnainen, vaan se ympäröi havaittsijoita tasaisesti tilassa, mutta kaikki eivät välttämättä osaa aistia tunnelmaa samoin.⁶⁷ Myös Kyttä kumppaneineen erottaa paikan tunnelmalliset ominaisuudet. Heidän tutkimuksessaan niitä on jaoteltu kuten rauhallisuuden, hiljaisuuden ja kutsuvuuden kautta sekä luonnontuntuna⁶⁸. Tähän luokkaan olen katsonut kuuluvan lisäksi kaikki ne sellaiset vastaukset, joissa käsitellään pelkästään kasvillisuutta, maisemia tai ympäristöä, koska niihin saattaa liittyä olennaisesti luonnontuntu.

Läjäytysaltaasta kehkeytynyt komea lintuparatiisi.⁶⁹

Suojaisa, vehreä, osittain vapaasti kasvava luonto, veden läheisyys.⁷⁰

Kaunis, hoidettu puistoalue. Porin ns. keuhkot.⁷¹

Toiseksi eniten (35%) vastauksia sisältyi arkkitehtuuria koskevaan luokkaan. Luokan määrittely pohjautuu löyhästi Kytän ym. luokituksen ulkonäöllisiin tekijöihin, jossa keskeistä on rakennusten tiiviys tai väljyys, siisteys ja historian tuntu sekä ympäristön viehättävyys. Koska käyttämässäni aineistossa kaikkien vastausten voidaan tulkita koskevan viehättävää ympäristöä, olen ottanut tähän luokkaan kaikki ne vastaukset, joissa esille tuodaan rakennusten tai siltojen ulkonäkö tai mainitaan paikan herättävän ajatuksia historiasta. Tämän luokan vastauksissa ei tuotu esille harrastusten vaikutusta eikä omia muistoja, mutta vastauksiin saattoi sisältyä lisäksi kasvillisuutta käsitteleviä mainintoja, mikäli edellä mainitut ehdot ovat täyttyneet. Vastauksissa tuli melko usein ilmi myös näkymän suunta.

Alavirralla ylävirtaan näkyy Kirvatsi ja vanhinta Poria kirkkoineen.⁷²

Uudet rakennukset sopivat kauniisti jokimaisemaan.⁷³

Historian havinaa.⁷⁴

Kolmanneksi eniten (12 %) vastauksia sijoittui toimintoihin, mihin sisältyi harrastusten ja ulkoilupaikkojen ja sosiaalisen toiminnan paikkoja. Näissä vastauksissa paikan merkitys tulee ilmi jonkin vapaa-ajan tekemisen, kuten lenkkeilyn tai melomisen kautta. Kuvaus voi sisältää

⁶⁷ Forss 2007, 114–115

⁶⁸ Kyttä ym. 2013, 34

⁶⁹ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 394

⁷⁰ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 492

⁷¹ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 42

⁷² Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 185

⁷³ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 524

⁷⁴ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 122

myös esimerkiksi luonnon kokemisen merkitystä tai maisemien kauneutta. Luokka on jossain määrin verrattavissa Kytän ym. luokittelun funktionaalisiin paikkoihin, joissa paikka mahdollistaa halutun tekemisen.

Hyvä paikka kalastaa ja kaunis maisema.⁷⁵

koko luotojen alue upeaa harrastus ja vapaa-ajan viettopaikkaa.⁷⁶

Viimeisenä luokkana olivat henkilökohtaiset maisemat, joissa muistoilla ja menneisyydellä on tärkeä rooli. Näitä vastauksia oli 6 % vastauksista. Erotuksena aiemmin käsitellystä yleisen historian tunnusta, tämän luokan vastaukset kohdistuvat suoraan vastaajan omaan elämään ja nämä paikat ovatkin selkeimmin jollain lailla omittuja. Vastauksesta tulee usein ilmi, millainen suhde vastaajalla paikkaan on. Lapsuus tulee usein vastauksista esiin. Muutamassa vastauksessa tuotiin esiin myös nykyhetki, mikäli vastaus kohdistui johonkin henkilökohtaiseen paikkaan kuten kotiin. Tämä luokka ei vertaudu millään lailla Kytän ym. jaotteluun, sillä heidän tutkimuksensa jätti subjektiiviset kokemukset kokonaan huomioimatta.

Lapsuuteni ja nuoruuteni kesät vietin isovanhempieni ja sittemmin vanhempieni mökillä. Ihana virkistyskeidas lähes kaupungin sydämessä.⁷⁷

Lapsuuden jokimaisemaa, jossa kuljettiin, pyöräiltiin ja vesibussi kulki Kirjurinluotoon.⁷⁸

Vanhalta autopesupaikalta (?) on hyviä lapsuudenmuistoja, kävimme tässä usein kalastamassa.⁷⁹

Paikkatietoaineistoluokittelun haasteena voi olla tavallisten luokitteluvaikeuksien lisäksi se, että aineistolla on sijainti. Tulisiko sijainti huomioida vai jättää huomioimatta? Onko ainoastaan kirjoitetulla tekstillä merkitystä? Tein luokittelun taulukkolaskentaohjelmalla, millä myös tarkastusluokittelu oli helppo tehdä, kun vain piilotti oman luokittelusarakkeen näkyvistä. Paikan tarkastelu vastauksia luokitellessa olisi ollut aikaa vievää ja suurimmassa osassa tarpeettoman oloista. Näin ollen sijaintia ei huomioitu luokittelussa ja tämä tuntui lähes kaikkien vastausten kannalta hyvältä ajatukselta. Eräs vastaus kuitenkin kuului: ”Joen toiselta rannalta katsottuna upeasti tulee esiin.”⁸⁰ Kohdemarkintä oli tehty kirkon päälle, mikä tässä tapauksessa on merkityksellistä, kun luokkavaihtoehtona on arkkitehtuuri, minkä lisäksi

⁷⁵ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 253

⁷⁶ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 464

⁷⁷ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 362

⁷⁸ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 62

⁷⁹ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 122

⁸⁰ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 464

vastaus ei itsessään anna juuri mitään muuta vinkkiä. Jos huomioin tämän kohteen osalta sijainnin luokittelussa, niin pitäisikö luokittelun tarkastajalle laittaa jokin huomio tähän kohteeseen. Vaikka johdonmukaisen luokittelun kannalta ratkaisun kannalta saatoinkin tehdä hieman kyseenalaisen päätöksen, luokittelun vastauksen arkkitehtuuriksi ja tarkastaja luokitteli sen tunnelmalliseksi, sillä en ollut muistanut tehdä lisähuomiokohtaa.

2.2 Reliabiliteetti

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida reliabiliteetin ja validiteetin käsitteiden avulla. Luotettavuuden arvioinnin kannalta reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen toistettavuutta ja validiteetti pätevyyttä, eli esimerkiksi sitä, onko käytetty mittaristo soveltuva haluttuun käyttötarkoitukseen⁸¹. Reliabiliteetti liittyy yleensä kvantitatiiviseen tutkimukseen ja sitä voi arvioida esimerkiksi toistamalla luokittelun, joka on tässä työssä kriittisin kohta. Tällöin samalla lailla luokiteltujen kohtien prosentuaalinen osuus kertoo reliabiliteetista. Tavallisesti parivertailun reliabiliteetikertoimet ovat prosentimuotoon muutettuna 70-90 %.⁸²

Pyysin toista henkilöä luokittelemaan aineiston. Huomioitavaa on, että hänellekään Pori jokiympäristöineen ei ole erityisen tuttu, minkä lisäksi hän on niin sanotusti alan ulkopuolelta. Luokittelun tarkastus tapahtui pelkästään antamieni kirjallisten ohjeiden avulla, emmekä esimerkiksi jutelleet luokittelun aikana. Tarkastus tehtiin muutamaan otteeseen, sillä tarkensin luokittelua prosessin aikana. Viimeisin luokittelu tarkastuksineen tehtiin alkuvuodesta 2022.

Luokittelimme samalla lailla vastauksista 83 %, eli 171 kappaletta, jakauma on luettavissa liitteestä 1. Luokittelun toimivuutta tai annettujen ohjeiden riittävyttä on hyvä tarkastella. Olimme luokitelleet erityisesti kaupunkinäkömävastaukset eri lailla sekä vastaukset, joissa mainittiin puisto. Minä olin tulkinnut kaupunkinäkömävastaukset arkkitehtuuriin, tarkastaja puolestaan tunnelmaksi, luultavasti siksi, että niissä ei erikseen mainittu yksittäistä kohdetta. Puistovastaukset tarkastaja oli puolestaan pääasiassa mieltänyt toiminnaksi ja minä tunnelmaksi, jos vastauksessa ei muuta mainittu. Osaa vastauseroista saattaa selittää sekin, että tarkastajalle sekä aihepiiri että paikka nimistöineen on vieras, mikä näkyi esimerkiksi Huvilajuopaa käsittelevissä vastauksissa. Vaikka luokittelimme osan vastauksista eri lailla, luokkien suuruusjärjestys koko aineiston osalta pysyi kummallakin samana. Erot tosin eivät jakaantuneet sijainnin kesken tasalaatuisesti, vaan keskittyivät keskustan läheisiin ruutuihin.

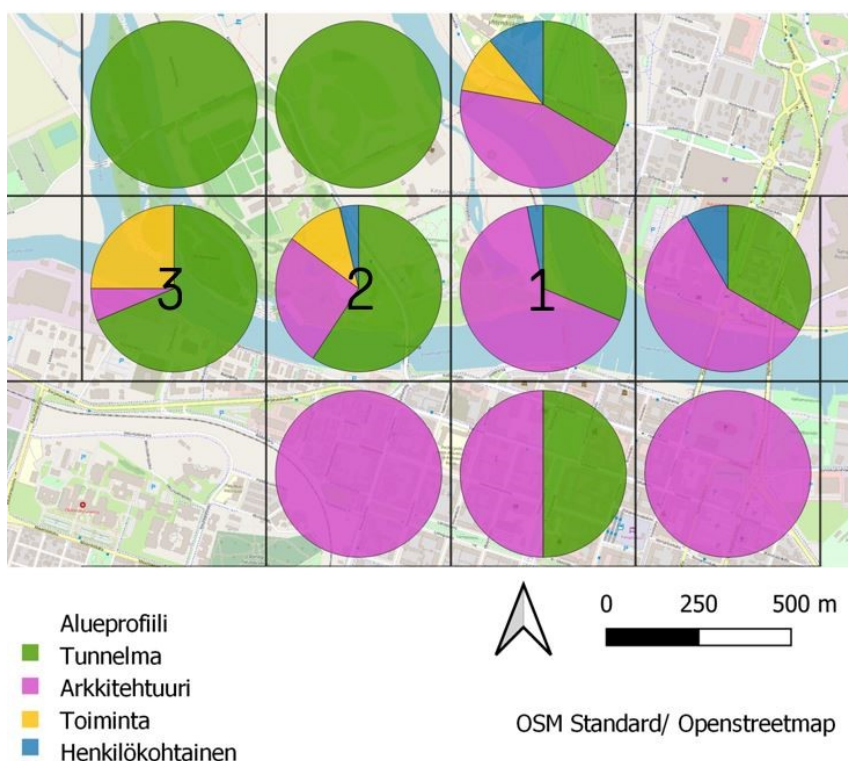
⁸¹ Tähtinen ym. 2020, 84 ja Vilka 2015, 7 luvun kappale ”Määrällisen tutkimuksen arviointi”

⁸² Valli 2015 b, 144

2.3 Ruudukointi

Saadakseni tietää, minne vastaustihentymät muodostuvat, lisäksi luokituksen vastausten yhdeksi attribuuttitiedoksi ja vein aineiston paikkatieto-ohjelmaan (QGIS versio 3.20). Tässä vaiheessa on oleellista saada vastaukset jaoteltua alueisiin. Aluerajaukset voivat perustua aiempiin havaintoihin tai tutkimuksiin, mutta ne voi luoda tyhjästä, kuten tässä tapauksessa tein. Oleellista on edelleen, että jokainen vastaus sisältyy vain yhteen sijaintiluokkaan.

Loin ohjelman avulla 500 m x 500 m ruudukon automaattisesti. Harkitsin pienempää ruutukokoa (250x250m), mutta päädyin suurempaan tutkimusalueen laajuuden vuoksi, jotta merkintöjä kertyisi enemmän yhteen ruutuun ja jotta tarkasteltavien ruutujen määrä ei kasvaisi turhan suureksi. Ruutuja, joissa oli vähintään yksi kuvailtu kaunis paikka -merkintä, oli yhteensä 63 kappaletta. Ruudukon luonnin jälkeen ohjelma laski, montako vastausta kuhunkin ruutuun sijoittui. Tämän jälkeen yhdistin vastauksiin sen ruudun numerotunnuksen, missä vastaus sijaitsee ja talletin vastaukset taulukkomuotoon, jolloin myös sijaintia pystyi tarkastelemaan ristiintaulukoinnilla. Luokittelutiedon avulla jokaiselle ruudulle voi laatia yleispiirteisen profiilin, mistä näkyy, onko jokin piirre hallitseva (Kuva 1).

Kuva 1 Ote vastausalueruudukosta Porin keskustasta. Ruudun sisällä ympyrädiagrammilla kuvattuna jokaisen ruudun alueprofiili. Numerot 1-3 osoittavat kolme suosituinta ruutua, joita tarkastellaan myöhemmin. Numerolla 1 on esitetty Kirjurinluodon kärki, 2 Hanhiluodon eteläosa ja 3 Polsanluoto. Kuva Maria Kirveslahti.

2.4 Erojen merkitsevyys

Tilastollisia menetelmiä voi käyttää avuksi, kun on tarve selittää tai kuvata ilmiöiden esiintymistä. Jotta aineistoa voi tulkita, sitä jäsennetään tilastollisilla analyysimenetelmillä.⁸³ Tilastollinen testaus alkaa nollahypoteesin asettamisella, mitä seuraa todisteiden kokoaminen ja merkitsevyydesti, jolla todistetaan nollahypoteesi oikeaksi tai vääräksi. Nollahypoteesi tarkoittaa, ettei muuttujien välillä ole yhteyttä. Testin p-arvo on päättelyn apukeino, joka kertoo, kuinka vahvoja todisteita nollahypoteesia vastaan on. Tilastollisesti merkitsevänä p-arvona on usein tavattu pitää arvoa, joka on alle 0,05.⁸⁴ Tarkemman tilastollisten analyysimenetelmien valintaan vaikuttaa se, mikä muuttujien mitta-asteikko on. Tämän tutkielman muuttujista osa on laatueroasteikkoisia, eli luonteeltaan kvalitatiivisia, eikä niitä voi asettaa arvojensa puolesta järjestykseen.⁸⁵

Laatueroasteikkoisten muuttujien välistä yhteyttä toisiinsa voidaan selvittää ristiintaulukoinnilla ja muuttujien välisen yhteyden tilastollista merkittävyyttä khiin neliö - testillä. Testissä verrataan havaittuja ja odotettuja frekvenssejä toisiinsa. Todisteet nollahypoteesia vastaan toteutuvat, kun testisuureen arvo, eli khiin neliö on selvästi vapausasteita (df) suurempi. Vapausasteet lasketaan taulukon rivien ja sarakkeiden lukumäärien tulosta, kun kummastakin on ensin vähennetty ykkönen.⁸⁶ Esimerkiksi kun myöhemmin tarkastelen, eroaako sukupuolten tekemät merkinnät neljän eri sijaintivaihtoehdon kesken, on vapausasteita kolme, sillä toisen muuttujan vaihtuvia arvoja on kaksi ja toisessa neljä. Khiin neliö -testin käyttöön liittyy edellytyksiä, odotettujen arvojen lukumäärä ei saa olla missään kohdassa alle yhden ja korkeintaan 20% odotetuista arvoista saa olla alle viiden. Tähtisen ja kumppanien mukaan Fisherin tarkka testi on käyttökelpoinen silloin, kun khiin neliö- testin vaatimukset eivät täyty. Testin tulokinnassa käytetään p-arvoa, joka tulkitaan samoin muiden testien kanssa.⁸⁷ Ristiintaulukoinnin lukumäärät ovat luettavissa liitteestä 2.

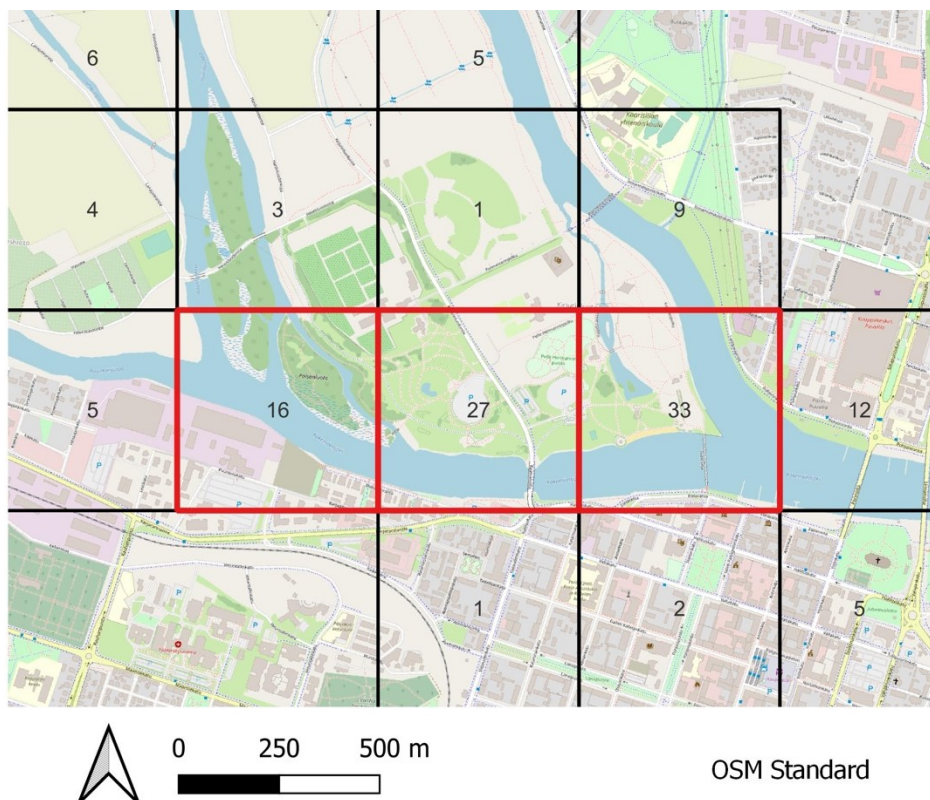
⁸³ Tähtinen ym 2020, 11, 13, 14

⁸⁴ Vehkalahti 2019, 88

⁸⁵ Tähtinen ym. 2020, 31-32

⁸⁶ Vehkalahti 2019, 68, 80, 184,185

⁸⁷ Tähtinen ym. 2020, 167-168

Kuva 2 Ote 500m x 500m ruudukosta keskusta-alueella sekä ruutujen sisällä kuvailtujen kaunis paikka- merkintöjen määrä ruudussa. Kolme eniten vastauksia kerännyttä ruutua on rajattu punaisella. Kuva Maria Kirveslahti, taustakarttana Openstreetmap.

Tutkin eroja sijainnin suhteesta sukupuoleen, ikään ja paikkamerkinnän luokitukseen (Taulukko 1). Laskelmat tein SPSS Statistic- ohjelmistolla. Sukupuolen osalta vaihtoehtoina oli naisen ja miehen lisäksi muu, mutta kauniita paikkoja kuvailivat vain naiset ja miehet. Ikää oli kysytty tilastokeskuksen ikäkausijaottelun perusteella, niin että nuorin ikäluokka oli jätetty ottamatta mukaan⁸⁸. Jotta khiin neliö -testin käyttörajoitteet eivät tulisi vastaan, yhdistin neljä ikäluokkaa kahdeksi luokaksi, alle 45- vuotiaisiin ja yli 45- vuotiaisiin. Alueellinen tarkastelu tapahtui siten, että vastaukset jakaantuivat kolmeen eniten merkittyyn ruutuun, eli Kirjurinluodon kärjen, Hanhiluodon eteläosan ja Polsanluodon ruutuihin (Kuva 2) sekä muihin, jolloin sijaintivaihtoehtoja muodostui neljä.

Sukupuoli ei khiin neliötestin perusteella vaikuttanut siihen, minne merkintöjä tehtiin, sen sijaan iällä oli merkitystä vastauksen sijaintiin (Taulukko 1). Toisin sanoen naisten ja miesten tekemät merkinnät eivät merkittävästi eroa toisistaan tällä tarkastelutasolla, mutta vanhempien ja nuorempien ikäryhmien välillä merkintöjen sijoittumisen suhteen on eroja. Alle 45- vuotiaat merkitsivät enemmän sekä Kirjurinluodon kärjen ruutua että varsinkin Polsanluodon

⁸⁸ Tilastokeskus

kärkeä, kun taas yli 45- vuotiaat kuvailivat enemmän sekä Hanhiluodon ruutua että muita ruutuja, joihin tehtiin vähemmän merkintöjä. Tulosten tarkastelussa on hyvä huomioida, että vanhemmat ikäryhmät kuvailivat kautta linjan vastauksiaan nuorempia enemmän ⁸⁹.

Taulukko 1. Khiin neliötestin tulokset suhteessa sijaintiin. Kummankin testin vapausaste (df)=3.

	SUKUPUOLI		IKÄ	
	khiin neliön arvo	p-arvo	khiin neliön arvo	p-arvo
SIJAINTI	2,00	0,572	17,34	0,001

Tein Fisherin tarkan testin, varmistuakseni siitä, eroavatko vastausten sisällöt toisistaan eri sijainneissa, sillä ristiintaulukoinnin lukumäärät olivat liian pieniä khiin nelilötestiin, eikä luokat olleet hyvin yhdistettävissä. Testin mukaan paikkamerkinnän sisällöllä ja sijainnilla oli yhteyttä p-arvon ollessa 0,001. Kirjurinluodon kärjen ruutua kuvailtiin enemmän arkkitehtonisten piirteiden kuin toiminnallisten tai pelkästään tunnelmallisten tekijöiden kautta, kun taas Polsanluotoa ja Hanhiluotoa enemmän luonnontunnelman ja vähemmän arkkitehtonisten piirteiden kautta. Polsanluodon ruudussa korostui myös toimintaan liittyvät tekijät. Merkityt henkilökohtaiset paikat sijoittuvat enemmän muualle kuin näille kolmelle suosituimmalle ruudulle, mikä oli odotettavissa, sillä niiden on todettu muissakin tutkimuksissa hajaantuvan ⁹⁰.

2.5 Esimerkkikohteet

Viimeiseksi voidaan tarkastella vastausten sisältöä aluekohtaisesti, jolloin selviää, onko alueesta havaittavissa yhteistä kokemusta ja miten teemat näyttäytyvät alueella. Samalla voi pohtia aluerajauksen soveltuvuutta, varsinkin mikäli on käytetty automaattisesti luotua ruudukkoa. Jos merkintöjä on tehty laajalle alueelle, kuten tässä työssä on tehty, ei välttämättä ole tarpeen käydä jokaista vähän merkittyä osa-alueita erikseen läpi. Tässä työssä keskitytään näihin edellä mainittuihin kolmeen suosituimpaan alueeseen, jotka toimivat esimerkkialueina.

2.5.1 Kirjurinluodon kärki

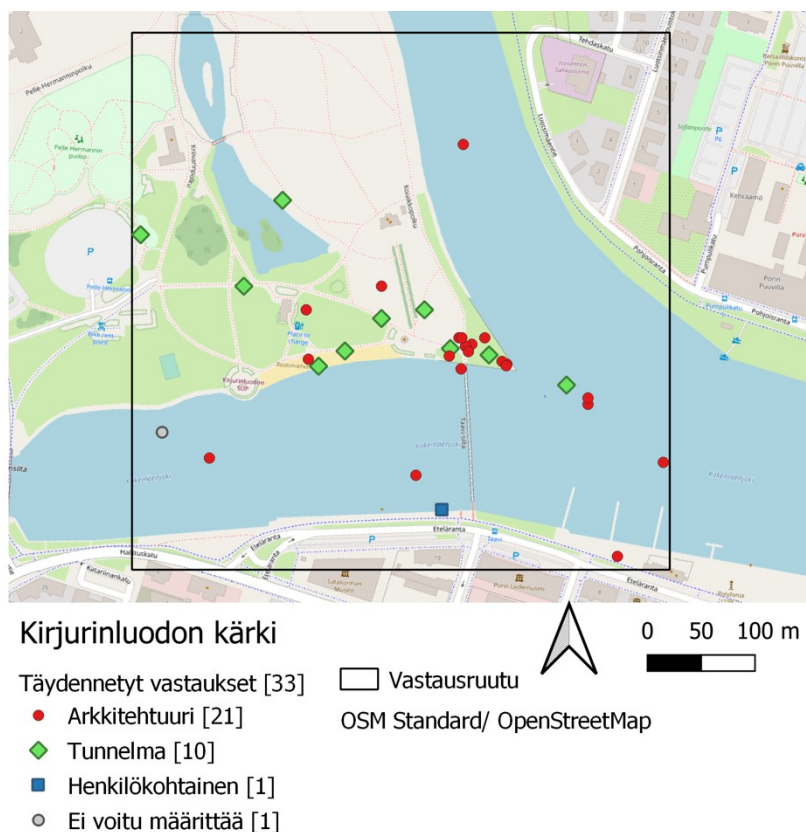
Kirjurinluodon kärkeen sijoittuvaan ruutuun tehtiin 33 merkintää, mikä oli tässä aineistossa eniten. Ruudun sisältämä alue käsittää Etelärannan satama-alueen ja Isosannan sähköaseman

⁸⁹ Hankonen & Kirveslahti 2021, 39

⁹⁰ Garcia-Martin ym. 2017, 2145

välisen alueen ulottuen lännessä Kahvila Viksuun. Merkinntät ruudun sisällä ovat keskittyneet aivan kärjen tuntumaan sekä joelle. Yhtäkään kuvailevaa vastausta ei tehty ruudun Isosannan puoleiselle rannalle (Kuva 3). Luokittelun mukaan enemmistö vastauksista käsittelee arkkitehtuuria. Toiseksi eniten on kuvattu tunnelmallista ympäristöä, yksi vastaus käsittelee henkilökohtaisia muistoja. Ruutuun ei tehty yhtäkään toimintaluokkaan sijoittuvaa merkintää. Yhtä alueelle merkittävä vastausta ei voinut luokitella näillä perusteilla.

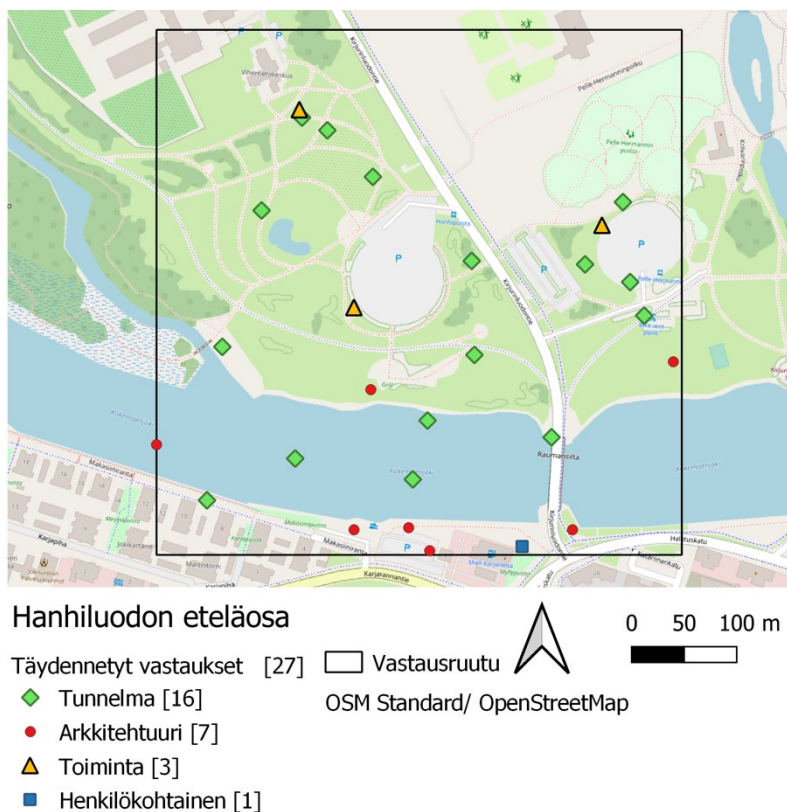
Kuva 3 Kirjurinluodon kärkeen merkityt kauniit paikat sisällön erittelyn mukaisesti jaoteltuna, suluissa ruutuun sijoittuvien vastausten määrä. Havaintoruutu rajattu mustalla. Kuva Maria Kirveslahti, taustalla OpenStreetMap.

Paikkaa luonnehtivat vastaukset ovat pääasiassa hyvin saman tyyppisiä, vaikka luokittelu voisi antaa erilaisen mielikuvan, sillä suunnilleen puolet tunnelmallisista tekijöistä koski maisemien tai näkymien tai ympäristön kokemista kauniiksi. Vastauksissa paikkaa kuvataan näköalapaikaksi, jossa erilaiset maisemat yhtyvät miellyttäväksi kokonaisuudeksi.

Näköalapaikasta poikkeavat, vastaushetkeä todennäköisesti kuvaavat vastaukset koskevat Kirjurinpuiston kauneutta, lehmuskujaa, alueen kehitystä, kodikasta ympäristöä ja eläimiä sekä suistoalueen alkua, vehreyttä ja historiaa. Vaikuttaa siltä, että kokemus erilaisten maisemien sekoittumisesta on melko yhtenäinen, ruutuprofiilin mukaan (Kuva 1, kuvan ruutunumero 1 kuvaa Kirjurinluodon kärkeä) se saattaa myös levittäytyä viereiseen, Etelärannan ja Porinsillan käsittävään ruutuun.

2.5.2 Hanhiluodon eteläosa

Toiseksi eniten merkintöjä tehtiin Hanhiluodon eteläosan ruutuun, joka käsittää hieman Hanhipuistoa laajemman alueen, eli Karjarannan huoltoasemalta Satakunnan Vihertietokeskukselle ja Polsanluodon itäkärjestä Pelle-Hermannin leikkipuiston välisen alueen. Koko ruutua on merkitty kohtalaisen tasaisesti, ainoastaan Pelle Hermanninpolun ympäristö ruudun pohjoisosassa on jäänyt vaille merkintöjä. (Kuva 4).

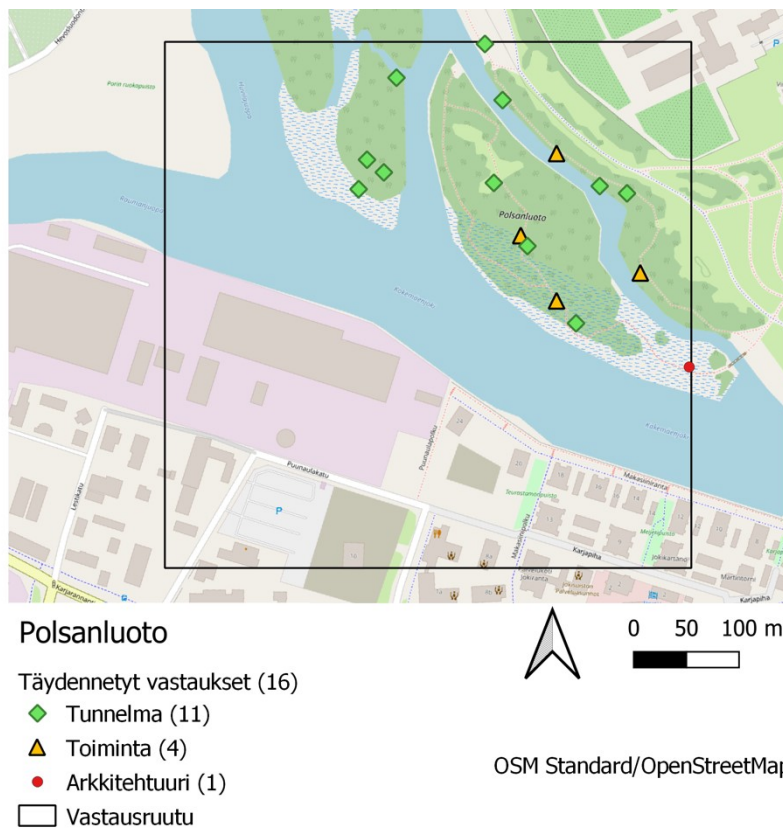
Kuva 4 Hanhiluodon eteläosaan merkityt kuvaillut kauniit paikat sisällön erittelyn mukaisesti jaoteltuna. Havaintoruutu rajattu mustalla. Kuva Maria Kirveslahti, taustalla OpenStreetMap.

Suurin osa Hanhiluodon ruutua kuvailevista merkinnöistä liittyy tunnelmalliseen ympäristöön, seuraavaksi eniten arkkitehtuuria käsitteleviin tekijöihin, kolme ruudun vastauksista liittyy toimintaan ja yksi henkilökohtaiseen elämään. Vastauksia yksittäin tutkittaessa ei tästä ruudusta muodostu yhtä selkeää kuvaa kuin edellisen ruudun vastauksista, mikä johtunee siitä, että vastaukset ruudun sisällä ovat enemmän hajaantuneet kuin Kirjurinluodon kärjen ruudussa. Hanhipuiston esittelypuiston istutukset mainitaan niissä vastauksissa, jotka sijoittuvat Vihertietokeskuksen tuntumaan. Arkkitehtuuria koskevat vastaukset puolestaan sijaitsevat molemmin puolin jokea, missä uudet tai vanhat rakennukset joen varrella viehättävät. Pelle Hermannin leikkipuiston läheisyyteen sijoittuvissa vastauksissa mainitaan koko Kirjurinpuiston merkitys sekä näköalat. Joen varrella mainintoja

saa maiseman lisäksi luonto, auringonlasku sekä joki itsessään. Toimintoja koskevat vastaukset ovat hajaantuneet ja niissä tuodaan lenkkipolut, uimaranta ja koko Kirjurinluodon merkitys vapaa-ajanviettopaikkana.

2.5.3 Polsanluoto

Polsanluodon ruutuun tehtiin 16 kuvailtua merkintää. Ruutu käsittää Liljanluodon eteläisimmät osat, suurimman osan Polsanluotoa, Hanhiluodon lounaisosien luontopolun sekä Karjarannan puolella sijaitsevaa teollisuus- ja asuinaluetta. Kuvailut merkinnät sijaitsevat joessa, Liljanluodolla, Polsanluodolla tai sitä mukailevalla luontopolulla. Vaikka puolet ruudusta sijaitsee Karjarannan puolella, sinne tai jokeen ei ole tehty yhtäkään kuvailtua merkintää, vaan vastaukset sijoittuvat melko suppealle alueelle (Kuva 5). Tämä on syytä huomioda, sillä vaikka ruutu käsittää laajan alueen, merkinnät eivät välttämättä kerro koko alueesta, vaan todennäköisesti vain osasta aluetta.

Kuva 5 Polsanluodolle merkityt kauniit paikat sisällön erittelyn mukaisesti jaoteltuna. Havaintoruutu rajattu mustalla. Kuva Maria Kirveslahti, taustalla OpenStreetMap.

Ruudun vastauksista suurin osa sijoittuu tunnelmallisen maiseman luokkaan. Toiseksi eniten vastauksia on toimintaluokassa (4 kpl), mikä on huomattava määrä toiminnallisten paikkojen kokonaisuutena suhteutettuna. Vastauksissa tuodaan ilmi alueen runsasta puustoa,

erämaisyyttä, luontoa, vettä sekä luonnossa liikkumista, samalla keskustan läheisyyttä arvostetaan. Yksi vastaus koskee arkkitehtuuria ja se erottuu sisällön puolesta eniten muista ruudun vastauksista, siinä mainitaan näkymän Karjarannan suuntaan muistuttavan Helsingin Aurinkolahtea⁹¹. Henkilökohtaisen elämän paikkoja ei merkitty tähän ruutuun.

---

⁹¹ Kokemäenjoki Porissa 2020, vastaaja 282

3 Johtopäätökset

Tutkielman tarkoituksena oli tutkia, miten maisema välittyy kokemuksellisen paikkatiedon avulla. Toisena kiinnostuksen tarkastelun kohteena oli, kuinka tätä kvantitatiivisena miellettyä tietoa voi lähestyä maisemantutkimuksen näkökulmasta. Karttakyselyn avulla voidaan saada selville kollektiivisesti merkitykselliset paikat. Avovastauksien kautta voidaan lisäksi saada vihjauksia maiseman erityispiirteistä tai merkityksellisyyden syistä. Kokonaisuudessa yksittäinen vastaus kuitenkin helposti hukkuu massaan, ellei kokemus ole niin poikkeava, että tutkija erityisesti kiinnittää siihen huomion tai ellei kokemusta ole yleisesti jaettu aineistossa. Luokittelun avulla vastausten sisältö voidaan saada näkyväksi, mikä mahdollistaa sisällön esittämisen karttamuodossa, jolloin maisemalla on sijainti. Haasteena kuitenkin on luokittelun onnistuminen, sillä paikkakuvausta on vaikea tiivistää yksinkertaiseen muotoon.

Karttakyselyn avulla voi saada keskenään vertailtavaa tietoa merkityksellisten paikkojen tihtymistä, mutta korkeintaan kevyellä kerronnalla. Esimerkiksi Ari Jokinen kumppaneineen mainitsee kävelyhaastattelun olevan menetelmänä suunnilleen vastakkainen, tiheää kuvausta merkityksellisistä paikoista, mutta menetelmänä työläs ja suhteellisen vapaa tyyliltään⁹². Vesikansassa karttakyselyn avulla sai selville yhteisesti jaetut maamerkit tai merkitykselliset alueet, kuten Kivi-Porin, rautatiesillan, kirkon, suihkulähteen sekä Huvilajuovan mökkialueen merkityksen. Lisäksi tietoa sai merkityksellisistä luontokokemuksista, vehreyden, linnuston, joen ja ulkoilureittien merkityksestä, harrastuksista sekä muistoista. Kvantitatiivisena menetelmänä karttakyselyn avulla voidaan vastata sellaisiin kysymyksiin, jotka kohdistuvat määrään, sijaintiin tai taustakysymysten ja otoksen tai näytteen onnistuessa toimijaryhmien määrittelyyn. Tällaisia kysymyksiä ovat mikä, ketkä, paljonko ja missä. Sen sijaan kuvailevampiin kysymyksiin tai paikan historiallisiin vaiheisiin on vaikeampi vastata kattavasti, vaikka niistä vihjeitä voikin saada. Kontekstia, eli muualta hankittua tietoa tarvitaan kuitenkin vastausten tulkintaan. Mikäli vastauksessa kerrotaan, että luonto tekee paikasta kauniin, se, millainen luonto paikassa on, ei kovin kattavasti selviä kyselyvastauksesta. Jos muutkin ovat vastanneet samansuuntaisesti, vastausten avulla voidaan kuitenkin päästä kenttähavaintojen ja haastatteluaineiston kautta jäljille siitä, mitkä tekijät liittyvät kauniisiin paikkoihin, millaisia ne ovat ja miten paikat ovat rakentuneet. Karttakysely voi auttaa havaitsemaan sen, ketkä näin kokevat.

---

⁹² Jokinen ym. 2010, 261, 266

Sen sijaan huomiotta jäävät tavat, joilla muokataan omanlaisekseen sekä paikkojen tarkemmat erityispiirteet. Esimerkiksi omaehtoiset rakennelmat, nuotiopaikat, savesta tehdyt portaat tai linnunpöntöt⁹³ eivät tulleet esiin karttakyselyssä, vaan ne voi saada selville paikan päällä kuten havainnoimalla tai kävelyhaastattelun aikana. Isompia rakenteita ja selkeitä kokonaisuuksia on helpompi asettaa kartalle kuin pienempiä tai epämääräisiä. Tällöin vastauksissa saatetaan kiinnittää huomiota esimerkiksi luontoon, maisemaan tai johonkin muuhun yleispiirteeseen ja yleisesti tunnettuun tekijään, tai ne jätetään kokonaan merkitsemättä. Saataviin kuvailuihin vaikuttaa lisäksi se, mitä kysyy. Vaikka lyhyt ja listaava tapa vastata oli karttakyselyn kysymyksestä riippumatta aika tyypillinen, on huomattava, että kysymys ”mikä tekee paikasta kauniin?” myös kannustaa fyysistä maisemaa kuvaaviin, lyhyisiin ja listaaviin vastauksiin. Yksityiskohtia kerrottiin enemmän henkilökohtaisissa, usein menneisyyttä koskevissa vastauksissa sekä kehitettäviä paikkoja kuvailtaessa. Vastaajan kannalta on motivoivampaa kuvata tarkemmin ajatuksia sellaisista paikoista, joiden tilanne ei ole paikan päällä suoraan nähtävissä. Toisaalta voi olla, ettei kaikkia paikkoja edes haluta merkitä, jolloin vastaukset kerääntyvät suosittuihin paikkoihin.

Tässä työssä aineistoa jäsennettiin paitsi avovastausten luokittelun, myös sijainnin jaottelun avulla. Ruutujaottelu on looginen valinta, mikäli tutkittava alue ei vielä ole kovin tuttu. Valintaa tukee se, että ruudukko on helppo tehdä, minkä vuoksi sitä on myös käytetty useissa muissa tutkimuksissa⁹⁴. Kesällä 2020 Vesikansa-hankkeessa kokeiltiin jaotella jokivarsi kolmeen alueeseen, yläjuoksuun, keskustaan ja suistoalueeseen. Kyseinen jaottelu ei ollut oma keksintöni, mutta sen vieminen paikkatieto-ohjelmaan oli. Rajauksen suurin haaste oli tarkan viivan piirto paikkatieto-ohjelmassa keskustan ja suistoalueen välille. Hankonen jalosti aluerajauksia vielä syksyllä 2020, ja näistä muodostui kolme suuraluetta, minkä lisäksi hän erotteli näiden sisällä pienempiä luonnealueita⁹⁵. Nämä jaottelut olisivat voineet olla tähän työhön hyvin soveltuva lähtökohta, mutta ajattelin erottaa tämän työn selkeämmin omaksi kokonaisuudekseen ja aloittaa niin sanotusti tyhjästä, varsinkin kun aineisto on osaltaan voinut vaikuttaa aluerajauksiin. Tässä tapauksessa käytetty ruudukko auttoi liittämään vastaukset tarkemmin sijaintiin, sillä se helpottaa kollektiivisesti merkityksellisten vastausten sijainnin havaitsemista. Laajan tai ennalta tuntemattoman alueen kannalta voi olla ensin

---

⁹³ Hankonen & Kirveslahti 2021, 62, 70, 121

⁹⁴ Esim. Kivinen ym. 2018, Heikinheimo ym. 2020, Fagerholm ym. 2020

⁹⁵ Hankonen & Kirveslahti 2021, 137

helpompaa selvittää merkitystihentymät, mihin ruudukko soveltuu hyvin. Tämän jälkeen voi tarvittaessa määrittää aluekokonaisuudet tarkemmin.

Jos tarkan aluerajauksen tekeminen on haaste silloin, kun aluerajaukset laaditaan itse, on rajausten kyseenalaistaminen tarpeen silloin, kun rajat ovat automaattisesti piirtyneet. Tarkat rajaukset ovat avuksi erityisesti silloin, jos käsittelee aineistoa muualla kuin paikkatieto-ohjelmassa, jotta vastaukset ryhmittyvät oikein, eikä sijainti pääse unohtumaan. Vastaukset eivät kuitenkaan välttämättä kerro tasaisesti koko ruudusta, vaan saattavat kohdistua vain osaan aluetta, tai ne saattavat kohdentua eri kohtiin ruudun sisällä ja siksi olla erityyppisiä keskenään. Ruutujaottelussa ruudun koko on olennainen tekijä sen suhteen, mitkä vastaukset tulevat helpommin tarkastelun alaisiksi. Huomasin, että pienempi ruutukoko toi esiin ne kohteet, joita on lähtökohtaisempi helpompi sijoittaa kartalle. Tällä tarkoitan kohteita, joihin liittyy jokin kartalla helposti havaittava tekijä. Mikäli olisin valinnut pienemmän ruutukoon, olisi suosituimmat alueet sijoittuneet osittain eri kohtaan, mukana olisi edelleen ollut Kirjurinluodon kärki ja Polsanluoto, mutta pienemmällä aluerajauksella. Toisin sanoen näissä ruuduissa merkinnät olivat suhteellisen tiheästi sijoittuneet. Sen sijaan Hanhiluodon ruutu olisi kokonaan jäänyt kolmen suosituimman alueen ulkopuolelle ja sen tilalla olisi ollut ruutu, joka käsitti Porinsillan, Etelä- ja Pohjoisrannan, missä merkinnät olivat tiiviimmin sijoittuneet kuin Hanhiluodon ruudussa. Hanhiluodon ruutuun sijoittui enemmän sellaisia vastauksia, jotka vaikuttivat koskevan laajempaa kokonaisuutta, esimerkiksi koko Kirjurinluotoa tai jokea. Näin ollen merkinnät eivät samalla lailla kerääny yhteen kohtaan eivätkä ole sisällöllisesti samanlaisia. Tavallaan Hanhiluodon vastausruudun voisi nähdä kuvastavan vaihtumista hoidetusta kaupunkimaisemasta kohti rauhallisempaa jokiluontoa.

Kirjurinluodon kärjen suosiota voi lisäksi selittää se, että kohde sijaitsee keskustassa, jolloin se on niidenkin vastaajien tiedossa, ketkä eivät itse asu Porin keskustassa. Vaikka keskustaan ja sen välittömään läheisyyteen tehtiin eniten merkintöjä, suiston suulle etäämmälle asutuksesta muodostui myös vastaustihentymä, joten joen varrella ei merkitty pelkästään kodin läheisiä ympäristöjä. Yksi tekijä voi olla myös se, että Kirjurinluodon kärki on suistoalueen mantereenpuoleinen alkupiste, joka on helppo erottaa kartalta silloinkin, kun mittakaava on pieni. Samoin Polsanluodon suosioon saattaa liittyä se, että paikka on pienehkö saari, jolloin se paitsi löytyy kartalta helposti, myös kerää merkinnät luonnollisesti suppealle alueelle, toisin kuin esimerkiksi suurempi Hanhiluoto. Toisaalta voi myös olla, että matka saareen jättää voimakkaamman muistikuvan kuin saman retken jokin toinen kohta, jolloin muistikuva ohjaa vastaamista.

Garcia-Martin tutkimuskumppaneineen havaitsi tutkimuksessaan, että kauniita paikkoja sijoitettiin etenkin avariin ympäristöihin ⁹⁶, mikä saattaa omalta osaltaan selittää Kirjurinluodon kärjen suosiota. Avoimena vesialueena joki itsessään mahdollistaa pidempien näkymien muodostumisen, varsinkin haarautuessaan Kirjurinluodon kohdalla, jolloin näkymiä avautuu eri suuntiin. Ymmärrettävästi kauneus on myös termi, joka herkästi liitetään näkymiin ja toisaalta näkymät tarvitsevat jonkin verran avoimuutta. Näkymät ja maisemat toistuvaitkin Kirjurinluodon vastauksissa, joissa usein mainittiin myös näkymän suunta. Avoimuutta itsessään ei kuitenkaan yhtä poikkeusta lukuun ottamatta tuotu Kirjurinluotoa käsittelevissä vastauksissa esille. Kaiken kaikkiaan on kuitenkin huomioitava, että karttakyselyn tulos enneminkin vahvisti muun aineiston kautta luotua näkemystä siitä, että joen varren puusto on merkityksellinen ⁹⁷, tämä tuli ilmi myös kauniita paikkoja koskevissa vastauksissa, mikä jonkin verran eroaa edellä mainitusta Garcia-Martinin ja muiden tutkimuspäätelmistä, joiden mukaan kasvillisuusmerkinnät eivät liittyneet esteettisiin paikkoihin.

Esitelty menetelmä soveltuu ainakin karttakyselyllä kerätyn paikkatietoaineistoon tutustumisen ja jäsentämisen välineenä. Käytetystä luokittelusta ja sen onnistumisesta riippuen se saattaa toimia myös havainnollistamaan saatuja vastauksia. Karttamuotoisuus auttaa havaitsemaan maantieteellisiä yhteyksiä, jos samantyyppiset vastaukset ovat sijoittuneet samalla lailla. Parhaassa tapauksessa kartta herättää kysymyksiä, joihin haluaa löytää selityksen. Esimerkiksi tässä tutkielmassa esitetyn aineiston havainnollistaminen ei ole erityisen hyvä, sillä se ei juurikaan tuota lisäarvoa tai herätä mielenkiintoa. Ei liene yllättävää, että kaunista arkkitehtuuria sijoittuu nimenomaan keskustan rannoille, jolloin karttamuotoisen esittämisen mielekkyyttä voi pohtia, sillä tiedon pystyy välittämään kirjallisesti. Havainnollistavampaa ja mielenkiintoisempaa saattaisi olla esittää joitakin sellaisia tekijöitä, jotka eivät yhtä vahvasti linkity fyysisen maiseman piirteisiin.

Karttakysely voi tarjota tietoa ilmiön yleisyydestä ja sijainnista, siitä korostuuko jokin vastaajaryhmä tietyllä paikalla sekä eri tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Kuitenkin ilmiön syvällisempään ymmärtämiseen tarvitaan muita metodeja, sillä tilastolliset mallit tai kartat itsessään eivät selitä ilmiötä, vaan onnistuessaan havainnollistavat sen olemassaolon. Yksityiskohtia ja tarkempaa tietoa, jotka voivat auttaa ymmärtämään ilmiötä voi puolestaan

---

⁹⁶ Garcia-Martin ym. 2017, 2143

⁹⁷ Hankonen & Kirveslahti 2021, 60

saada muulla tapaa hankitusta tutkimusaineistosta. Jaettujen maisemakokemusten ymmärtämiseksi on tarpeen, että tutkijalla on itsellään ymmärrys tutkittavasta maisemasta. Toisin sanoen jalkautuminen on suotavaa, minkä lisäksi on suositeltavaa, että aineistoa on hankittu myös esimerkiksi haastattelemalla, jolloin on mahdollisuus esittää tarkentavia kysymyksiä ja varmistua siitä, että haastateltavan näkemys on ymmärretty oikein. Näitä eri tavoin hankittuja tietoja voi yhdistää, mikäli samoja teemoja on löydettävissä. Menetelmän heikkoutena on kuitenkin luokittelun onnistuminen, mikä ei ole helppo tehtävä. Paikkoihin liittyy monenlaisia tekijöitä, aineellisia ja aineettomia, muistoja ja merkityksiä, jotka saattavat ilmetä samassakin vastauksessa, tai olla ilmenemättä. Joka tapauksessa aineiston luokittelu, vastausaluejako ja aineiston läpikäynti jäsensivät tietomäärää sekä sijainnin että teemallisuuden kannalta. Lisäksi sen avulla voi saada tietynlaista varmuutta omia havaintoja tukemaan. Ainoana menetelmänä se saattaa kuitenkin toimia hieman puutteellisesti, sillä tulokset voivat herkästi jäädä pintapuoliseksi, eikä niitä välttämättä kyetä yhdistämään laajempaan kokonaisuuteen.

Lähteet

Karttakysely

Kokemäenjoki Porissa 2020. <https://app.maptionnaire.com/fi/8364/> Kysely sulkeutunut 18.6.2020. Aineisto tutkielman tekijän hallussa.

Julkaisut

Antrop, Marc: A brief history of landscape research. *The Routledge companion to landscape studies*. Toim. Howard, Peter; Thompson, Ian; Waterton, Emma & Atha, Mick. Taylor and Francis, 2019, 1-18. <https://search-ebSCOhost-com.ezproxy.utu.fi/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=1875684&site=ehost-live>

Antrop, Marc & Van Eetvelde, Veerle: Landscape perspectives: The holistic nature of landscape. Dordrecht: Springer, 2018. <http://ebookcentral.proquest.com/lib/kutu/detail.action?docID=5205504>

Bearman, Nick: Using GIS in social science. *GIS: Research methods*. Bloomsbury Academic, London, 2021, 3-14 <http://dx.doi.org/10.5040/9781350129597.0007>

Bodenhamer, David J.: The potential of spatial humanities. *The spatial humanities*. Toim. Bodenhamer, David J.; Harris, Trevor M. & Corrigan John. Indiana university Press, 2010, 14-30.

Brown, Gregory: Mapping spatial attributes in survey research for natural resource management: Methods and applications. *Society and Natural Resources*. 2004, vol. 18:1, 17–39, <https://doi.org/10.1080/08941920590881853>

Brown Greg: A Review of sampling effects and response bias in internet participatory mapping (PPGIS/PGIS/VGI). *Transactions in GIS*. 2017, vol 21(1), 39–56. <https://search-ebSCOhost-com.ezproxy.utu.fi/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=121062529&site=ehost-live>

Brown, Greg & Brabyn, Lars: An analysis of the relationship between multiple values and physical landscapes at a regional scale using public participation GIS and landscape character classification. *Landscape and urban planning*, 2012, vol 107(3), 317-331. <http://dx.doi.org/10.1016/j.landurbplan.2012.06.007>

Brown, Gregory Gordon & Reed, Pat: Social landscape metrics: Measures for understanding place values from public participation geographic information systems (PPGIS). *Landscape research*, vol 37(1), 2012, 73-90. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/01426397.2011.591487>

- Brown, Greg; Reed, Pat & Raymond, Christopher M.: Mapping place values: 10 lessons from two decades of public participation GIS empirical research. *Applied geography* (Sevenoaks). 2020, vol 116, 102156. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2020.102156>
- Cervený, Lee Karol; Biedenweg, Kelly & McLain, Rebecca: Mapping meaningful places on Washington's Olympic peninsula: Toward a deeper understanding of landscape values. *Environmental management* (New York). 2017, Vol.60 (4), 643-664. <https://doi.org/10.1007/s00267-017-0900-x>.
- Dunn, Christine E.: Participatory GIS- a people's GIS. *Progress in Human Geography*. 2007, vol 31(5), 616–637. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1177/0309132507081493>
- Fagerholm, Nora; Raymond, Christopher M.; Olafsson, Anton Stahl; Brown, Gregory; Rinne, Tiina; Hasanzadeh, Kamyar; Broberg, Anna & Kytä, Marketta: A methodological framework for analysis of participatory mapping data in research, planning and management. *International journal of geographical information science*. 2021, Vol.35(9), 1848-1875. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/13658816.2020.1869747>
- Fagerholm, Nora; Eilola, Salla; Jämsä, Johanna & Arki, Vesa: Turkulaisten ulkoilu ja kaupunkiluonnon merkitys koronakeväänä 2020. Turun kaupunki, Kaupunkitutkimusohjelma, Tutkimusraportteja 3/2020, 2020. https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/tutkimusraportteja_3-2020.pdf
- Forss, Anne-Mari: Paikan estetiikka. Eletyn ja koetun ympäristön fenomenologiaa. Gaudeamus Helsinki University Press, 2007.
- Garcia-Martin, Maria; Fagerholm, Nora; Bieling, Claudia; Gounaridis, Dimitris; Kizos, Thanasis; Pritsmann, Anu; Müller, Matthias & Lieskovsky, Juraj: Participatory mapping of landscape values in a Pan-European perspective. *Landscape ecology*. 2017, Vol.32 (11), 2133-2150. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1007/s10980-017-0531-x>
- Gregory, Ian N. & Geddes, Alistair: Introduction. *Toward spatial humanities. Historical GIS & spatial history*. Toim. Gregory, Ian N. & Geddes, Alistair. Indiana university press, Bloomington & Indianapolis, 2014, ix-xix.
- Gregory, Ian & Murrieta-Flores, Patricia: Geographical information systems as a tool for exploring the spatial humanities. *Doing digital humanities: practice, training, research*. Toim. Crompton, Constance & Lane, Richard & Siemens, Raymond George, Routledge, London, 2016, 177-192. <https://search-ebscohost-com.ezproxy.utu.fi/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=1360431&site=ehost-live>

- Grönroos, Matti: Johdatus tilastotieteeseen – Kuvailu, mallit ja päättely. Finn Lectura, Helsinki, 2003.
- Hakala, Salli & Vesa, Juho: Verkkokeskustelut ja sisällön erittely. *Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Toim. Laaksonen, Salla-Maaria; Matikainen, Janne & Tikka, Minttu. Vastapaino, Tampere, 2013, 216-244.
- Hankonen, Ilona & Kirveslahti, Maria: Vesikansa: Kokemäenjoki porilaisten elettyinä arkiympäristönä. *Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen julkaisuja 58*. Toim. Häyrynen, Maunu; Raike, Eeva, Pori, 2021. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8324-7>
- Harner, John; Knapp, Kevin & Davis-Witherow Leah: The story of us: place-making through public interaction with digital geohumanities in Colorado springs. *International Journal of Humanities and Arts Computing*. 2017, vol 11(1), 109-125. <https://search-ebscohost-com.ezproxy.utu.fi/login.aspx?direct=true&db=aph&AN=121610393&site=ehost-live>
- Harris, Trevor M.: From PGIS to participatory deep mapping and spatial storytelling: An evolving trajectory in community knowledge representation in GIS. *The Cartographic Journal*. Vol 53, no: 4, 2016, 318-325. <https://search-ebscohost-com.ezproxy.utu.fi/login.aspx?direct=true&db=aph&AN=120229812&site=ehost-live>
- Heikinheimo, Vuokko; Tenkanen, Henriikki; Bergroth, Claudia; Järv, Olle; Hiippala, Tuomo & Toivonen, Tuuli: Understanding the use of urban green spaces from user-generated geographic information. *Landscape and urban planning*, vol 201, 2020, 103845, 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2020.103845>
- Hovi, Pia: Taiteilijat yhteisöjen kulttuurikartoittajina. *Humanistinen kaupunkitutkimus*. Toim. Vahtikari, Tanja; Ainiala, Terhi; Kivilaakso, Aura; Olsson, Pia & Savolainen Panu. Vastapaino, Tampere, 2021, 253-282.
- Häkli, Jouni: Ihmismaantieteen metodologiset 'tiedesodat'. *Paikka, kaupunki, valtio: ihmismaantieteen perspektiivejä*. Toim. Kytömäki, Jorma & Moisio Sami. Kirja-Aurora, Turku, 2006, 129-141.
- Häyrynen, Maunu: Kulttuurisuunnittelu, kulttuurikartoitus ja suomalainen kaupunkikehittäminen. *Kulttuurisuunnittelu. Kaupunkikehittämisen uusi näkökulma*. Toim. Häyrynen, Maunu & Wallin, Antti. Tietolipas 258. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki, 2017, 7-28.
- Häyrynen, Simo: Kulttuurisuunnittelu paikallisen muutoksen hallinnassa – kaivos kulttuurin säätelijänä. *Kulttuurisuunnittelu. Kaupunkikehittämisen uusi näkökulma*. Toim.

- Häyrynen, Maunu & Wallin, Antti. Tietolipas 258. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki, 2017, 45-70.
- Jokinen, Ari; Asikainen, Eveliina & Mäkinen, Kirsi: Kävelyhaastattelu tapaustutkimuksen menetelmänä. *Sosiologia*. 2010 47:4, 255-269. [https://elektra-helsinki-fi.ezproxy.utu.fi/se/s/0038-1640/47/4/kavelyha.pdf](https://elektra-helsinki.fi/ezproxy.utu.fi/se/s/0038-1640/47/4/kavelyha.pdf)
- Kahila-Tani, Maarit: Reshaping the planning process using local experiences: Utilising PPGIS in participatory urban planning. Aalto university publication series, Doctoral dissertations 223/2015, Unigrafia Oy, Helsinki, 2015. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-6604-2>
- Kahila-Tani, Maarit; Kyttä, Marketta & Geertman, Stan: Does mapping improve public participation? Exploring the pros and cons of using public participation GIS in urban planning practices. *Landscape and urban planning*. 2019, Vol.186, 45-55
<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2019.02.019>
- Kananen, Jorma: Kvali: Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja, Jyväskylä ammattikorkeakoulu, Jyväskylä, 2008
- Karjalainen, Pauli Tapani: Paikoista maisemiin: Ympäristön eletty mieli. *Maiseman kanssa kasvokkain*. Toim. Sepänmaa Yrjö, Heikkilä-Palo Liisa & Kaukio Virpi. Maahenki Oy, Helsinki, 2007, 50-57.
- Kivinen, Sonja; Vartiainen, Kaarina & Kumpula, Timo 2018: People and post-mining environments: PPGIS mapping of landscape values, knowledge needs, and future perspectives in Northern Finland. *Land*. 2018, 7(4):151, 1-23.
<https://doi.org/10.3390/land7040151>
- Kyttä, Marketta; Broberg, Anna; Tzoulas, Tuija & Snabb, Kristoffer: Towards contextually sensitive urban densification. *Landscape and urban planning*. 2013, Vol 113, 30-46.
<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2013.01.008>
- Käyhkö, Niina & Fagerholm, Nora: Osallistuvaa kartoitusta Sansibarilla. *Positio*, 4/2012, 8-9.
https://www.paikkatietoikkuna.fi/c/document_library/get_file?uuid=6548ee25-d9a3-4bd5-bce2-656319dbef23&groupId=108478
- Merschdorf, Helena & Blaschke, Thomas: Revisiting the role of place in geographic information science. *International journal of Geo-Information*. 2018, Vol.7 (9).
<https://doi.org/10.3390/ijgi7090364>
- Miettinen, Jani & Vehkalahti, Kimmo: Verkkokyselytutkimuksen otoksen valinta. *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Toim. Laaksonen, Salla-Maaria; Matikainen, Janne & Tikka, Minttu. Vastapaino, Tampere, 2013, 84–104.

- Mikkola, Suvi: Paikkatietojärjestelmä vuorovaikutteisina ympäristösuunnittelun tukena vesienhoidossa. *Suomen Ympäristö 22/2008*. Suomen ympäristökeskus, 2008, Helsinki. <http://hdl.handle.net/10138/38349>
- Mukherjee, Falguni: Public Participatory GIS. *Geography compass*. 2015, Vol.9 (7), 384-394. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1111/gec3.12223>
- Pietilä, Miisa & Kangas, Katja: Examining the relationship between recreation settings and experiences in Oulanka National Park- A spatial approach. *Journal of recreation and tourism*. 2015, vol 9, 26-36. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jort.2015.03.004>
- Pietilä, Miisa: Osallistavat paikkatietomenetelmät osaksi luontokohteiden suunnittelua. *Positio*. 3/2018, 26–27. https://www.maanmittauslaitos.fi/sites/maanmittauslaitos.fi/files/attachments/2018/10/Osallistavat_paikkatietomenetelmät_osaksi_luontokohteiden_suunnittelua.pdf
- Pietilä, Miisa: Luontokokemuksia Oulangan kansallispuistossa – Kokemuksellisen paikkatiedon hyödyntäminen luonnon virkistyskäytön suunnittelussa. *Matkailututkimus*. 2020, 16:1, 128-131. <https://doi.org/10.33351/mt.85023>
- Ponto, Heli: Young people's everyday lives in the city: living and experiencing daily places. Department of geosciences and geography A52, University of Helsinki, Helsinki, 2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-2928-4>
- Puolamäki, Laura: Kätkeyty maisema: arkitieto lähiympäristön kohtaamisessa. Turun yliopiston julkaisu, sarja C osa 489, 2020, Turku. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-7930-1>
- Räsänen, Pekka & Sarpila, Outi: Internet-lomake vai ei? Verkkokyselylomake postikyselyitä täydentävänä tiedonkeruun menetelmänä. *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Toim. Laaksonen, Salla-Maaria; Matikainen, Janne & Tikka, Minttu. Vastapaino, Tampere, 2013, 68–83.
- Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola, Jari: Tapaus ja tutkimus= tapaustutkimus? *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Toim. Valli, Raine & Aaltola, Juhani. PS-Kustannus. Jyväskylä, 2015, 180-190.
- Saari, Elli: Paikkaan kiinnittyminen osana aktiivista ikääntymistä kaupungissa. Pro gradu-tutkielma, Helsingin yliopisto, 2018. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/233604>
- Silén Marianne: Sosiologian ja tilastotieteen rajoilla. Faktoriansalyysi rajakohteena. *Acta electronica Universitatis Lapponiensis* 301. Lapin yliopisto, Rovaniemi, 2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-248-1>

- Tähtinen, Juhani; Laakkonen, Eero & Broberg, Mari: Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisusarja C, oppimateriaalit 22, Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos, Turku, 2020.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8091-8>
- Uusitalo, Merja; Tuulentie, Seija; Kantola, Sini; Huhta, Esa & Nivala, Vesa: Polkuja luontoon -Levin kesäreittiverkoston kehittäminen käyttäjäkokemuksia ja ekologista tietoa yhdistäen. *Matkailututkimus*. 2018, Vol 14(2), 7–23.
<https://journal.fi/matkailututkimus/article/view/77388>
- Valli, Raine 2015 a: Numeroiden kautta kuvataan todellisuutta. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Toim. Valli, Raine & Aaltola, Juhani. PS-Kustannus (4. uudistettu painos), 2015, 226–238.
- Valli, Raine 2015 b: Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. PS-Kustannus, 2. uudistettu painos, Jyväskylä, 2015.
- Valli, Raine & Perkkilä, Päivi: Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Toim. Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.): PS-Kustannus (4. uudistettu ja täydennetty painos), 2015, 109–120.
- Vehkalahti, Kimmo: Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Painettu kirja on Finn Lecturan julkaisema (2014). Saman sisältöinen pdf Helsingin yliopiston julkaisema 2019. Tässä työssä käytetty sähköistä versiota.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305021/Kyselytutkimuksen-mittarit-ja-menetelmat-2019-Vehkalahti.pdf>
- Vilkka, Hanna: Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki, 2007.
- Vilkka, Hanna: Tutki ja kehitä. PS- Kustannus, Jyväskylä, 2015. 4. uudistettu painos. Käytetty e-kirjana, missä sivunumerointi ei ole vakio.
- Wartmann, Flurina M. & Purves, Ross S.: Investigating sense of place as a cultural ecosystem service in different landscapes through the lens of language. *Landscape and urban planning*. 2018, vol. 175, 169-183. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2018.03.021>

Internet-sivut

Elementtikirjasto Maptionnaire 2021, <https://support.maptionnaire.com/hc/en-us/articles/360021703120-Elementtikirjasto>

MOT Kielitoimiston sanakirja, Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. <https://sanakirja-fi.ezproxy.utu.fi/kotus/finnish-finnish/paikka>

Tilastokeskus, <http://www.stat.fi/meta/luokitukset/ikakausi/022-1979/index.html>

Kaikki linkit tarkistettu 6.8.2022.

Liitteet

Liite 1. Reliabiliteetti

	Tutkielman laatija	Luokittelun tarkastaja
Tunnelma	99	112
Arkkitehtuuri	72	56
Toiminta	24	28
Henkilökohtainen	12	11
Yhteensä	207	207

Liite 2. Ristiintaulukointi

Taulukko 2. Ristiintaulukointi vastaajan sukupuolen ja vastauksen sijainnin suhteen.

	Miehet	Naiset	Yhteensä
Kirjurinluodon kärki	14 (42 %)	19 (56 %)	33 (100 %)
Hanhiluodon eteläosa	7 (26 %)	20 (74 %)	27 (100 %)
Polsanluoto	5 (31 %)	11 (69 %)	16 (100 %)
Muut ruudut	50 (37 %)	85 (63%)	135 (100 %)
Yhteensä	76 (36 %)	135 (64 %)	211 (100 %)

Taulukko 3 Ristiintaulukointi vastaajan ikäluokan ja vastauksen sijainnin suhteen.

	Alle 45-vuotiaat	Yli 45-vuotiaat	Yhteensä
Kirjurinluodon kärki	18 (55 %)	15 (45 %)	33 (100 %)
Hanhiluodon eteläosa	8 (30 %)	19 (70 %)	27 (100 %)
Polsanluoto	12 (75 %)	4 (25 %)	16 (100 %)
Muut ruudut	41 (30 %)	94 (70 %)	135 (100 %)
Yhteensä	79 (37 %)	132 (63 %)	211 (100 %)

Taulukko 4 Ristiintaulukointi vastauksen sisällön eli sisällönerittelyn luokan ja sijainnin suhteen.

	Tunnelma	Arkkitehtuuri	Toiminta	Henkilökohtainen	Yhteensä
Kirjurinluodon kärki	10 (31 %)	21 (66 %)	0 (0 %)	1 (3 %)	32 (100 %)
Hanhiluodon eteläosa	16 (59 %)	7 (26 %)	3 (11 %)	1 (4 %)	27 (100 %)
Polsanluoto	11 (69 %)	1 (6 %)	4 (25 %)	0 (0 %)	16 (100 %)
Muut ruudut	62 (47 %)	43 (33 %)	17 (13 %)	10 (8 %)	132 (100 %)
Yhteensä	99 (48 %)	72 (35 %)	24 (12 %)	12 (6 %)	207 (100 %)